...ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! — 41-дэхи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...90 (10458) | 1964 оной апрелиин 15, среда | Сэн 2 мүнгэн

ПОЛЬШЫН ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ МОСКВА ЕРЭБЭ

КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын уряалаар Польшын Арадай Республикын партийно-правительственна делегаци хани ёһоной албанай хэрэгээр апрелиин 13-да Москва ерэбэ. Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Владислав Гомулка, Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Юзеф Циранкевич тэрэниие толгойлно.

Внуковско аэродром дээрэ делегациие КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, мүн совет бусад хүтэлбэрилэгшэд угтаа.

Аэродром дээрэ Москвагай ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд, харин дипломадууд, журналистнууд байлсаа. Хүндэтэ харуул жагсажа, гимнүүд гүйсэдхэгдөө.

Нүхэд Н. С. Хрущев, В. Гомулка аэродром дээрэ үгэ хэлээ.

ПОЛЬШЫН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКЫН ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ Н. С. ХРУЩЕВТОЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев апрелиин 13-да Польшын Арадай Республикын партийно-правительственна делегацитай уулзаһан байна.

Нүхэд Н. С. Хрущев, Владислав Гомулка, Юзеф Циранкевич болон Польшын Арадай Республикын партийно-правительственна делегациин гэшүүдэй хоорондо хөөрэлдөөн болоо. Энэ хөөрэлдөөн үнэн зүрхэнэй, хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

1964 оной майн I-дэ зорюулһан КПСС-эй ЦК-гай УРЯАНУУД

...ашадай һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр, бү...ай хүдэлмэришэдэй бата нэгэдэлэй, аха дүүгэй хол...аанай үдэр — Майн 1 мандаха болтогой!

...ы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

...найрамдал, арадуудай хоорондохи хани барисаан ман...тогой!

...етскэ Союзай ажалшад! КПСС-эй Программые, партиин ...дын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ ...эсүүлэгты!

...змын илалта тээшэ, урагшаа!

...ээ мүнхэ агууехэ революционно һургаал—марксизм-... мандаха болтогой!

... дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудта—...шэн ангиин, бүхы ажалшадай дайшалхы манлайда ...луун амар мэндэ!

...нада болоһон зүблөөнүүдэй Декларациин, Мэдүүлгын ...ури дээрэ хүгжэдэг уласхоорондын коммунис хүдэлөө...нэгэдэл, бата жагсаал мандаха болтогой!

...етарска интернационализмын туг бүри дээрэ үргэгты!

...ы ажалшадай аша туһын түлөө, обществые социалис ...эдхэн хубилгахын түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ ...ы дэлхэйн хүдэлмэришэн анги мандаха болтогой!

...ы түбинүүдэй ажалшад! Империализм ба колониализм...үү, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ ...айдалай болон социализмын түлөө тэмсэлдэ нэгэдэн ...!

...архис ябуулгаһаа хохидогшодто, капиталай түрмэ һа...огшодто — эрхэ сүлөө!

...ихэйн арадууд! Колониальна богоолшолгын эшэгүүри... гуримые хүсэдөөр, эсэслэн усадхахын түлөө, импе...уудһаа дулдыданги байха али бүхы формонуудта эсэр... тэмсэгты!

...ы оронуудай арадууд! Ядерна туршалгануудые хори... Московско договор — уласхоорондын түгшүүрилые ...а замдахи шухала алхам мүн. Буу зэбсэг бүгэдэ нии...үсэдөөр хуряахын түлөө, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб ...ай түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэгты!

...ихэйн арадууд! һэрэмжэтэй байгты, дай үүдхэхэ гэһэн ...истнуудай һэдэлгэ аашануудые элирүүлэгты! Монополи...үсэрхэн зонхилолгодо эсэргүү, хархис этэгээдүүд болон ...мын хэтэрхы аашын дэлгэрэлгэдэ эсэргүү тэмсэлээ ...ты!

...ы оронуудай арадууд! Германиин эбэй договор батал...н Берлиниие сүлөөтэ өөрын мэдэлтэй город болгохо гэ...э табигты.

...ихэйн социалис системэ — уласхоорондын хүдэлмэри...н туйлаһан системэ мандаха болтогой!

...змын бүхы оронуудай арадуудай аха дүү ёһоной хани ..., бата нэгэдэл мандаха болтогой!

...циализм байгуулжа байһан Хитадай Арадай Республи...шадта аха дүүгэй амар мэндэ! Советскэ Союзай болон ...агуухэ арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, эбдэршэ... барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

...циализм байгуулжа байһан Албаниин Арадай Респуб...алшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон албан ... хоорондохи хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаан, ... холбоон мандаха болтогой!

...циализм байгуулжа байһан Болгариин Арадай Респуб...алшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон болгар ... хоорондохи хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаан, ... холбоон мандаха болтогой!

...циализм байгуулжа байһан Венгриин Арадай Респуб...алшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон венгер ... хоорондохи хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаан, ... холбоон мандаха болтогой!

...циализм байгуулжа байһан, ороноо демократическа ...үри дээрэ эбэй ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэжэ бай...намай Демократическа Республикын ажалшадта аха ...ар мэндэ! Совет болон вьетнам арадуудай хоорондохи ...ын, эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон ман...тогой!

... Социализм байгуулжа байһан Германиин Демократи...спубликын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет ...ман арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй ...саан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!
...иин Демократическа Республика мандаха болтогой!

...циализм байгуулжа байһан, ороноо демократическа ...үри дээрэ эбэй ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэжэ бай...йн Арадай-Демократическа Республикын ажалшадта ...эй амар мэндэ! Совет болон корей арадуудай хоорондохи ...хын, эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон ... болтогой!

...циализм байгуулжа байһан Кубын баатарлиг арадта ...эй амар мэндэ! Совет болон Кубын арадуудай хоорондохи ...хын, эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон ман...тогой!

... Республика мандаха болтогой!

...циализм байгуулжа байһан Монголой Арадай Респуб...алшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон монгол ... хоорондохи хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаан, ... холбоон мандаха болтогой!

...циализм байгуулжа байһан Польшын Арадай Респуб...алшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон поляк ... хоорондохи хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаан, ... холбоон мандаха болтогой!

27. Социализм байгуулжа байһан Румыниин Арадай Республикын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон румын арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

28. Социализм байгуулжа байһан Чехословакиин Социалис Республикын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон чехословак арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

29. Социализм байгуулжа байһан Югославиин федеративна Социалис Республикын ажалшадта аха дүүгэй амар мэндэ! Совет болон югослав арадуудай хоорондохи хэтэ мүнхын, эбдэршэгүй хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

30. Агуухэ энэдхэг арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союзай болон Энэдхэгэй арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон хүгжэн бэхижэг лэ!

31. Агуухэ индонез арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союзай болон Индонезиин арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон хүгжэн бэхижэг лэ!

32. Арадта харша хуурмаг гуримда эсэргүү, Америкын империализмын зэбсэгтэ добтолгодо эсэргүү, ороноо демократическа үндэһэ һуури дээрэ нэгэдүүлхын түлөө сүлөөрэлгын тэмсэл хэжэ байһан Урда Вьетнамай эрэлхэг зоригтой арадта халуун амар мэндэ!

33. Эхэ ороноо эбэй ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Урда Корейн эрэлхэг зоригтой арадта халуун амар мэндэ!

34. Эб найрамдалай болон өөһэдынгөө оронуудай национальна талаараа бэеэ даанхай байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Бирмын, Цейлоной, Камбоджын, Лаосой, Непалай арадуудта халуун амар мэндэ!

35. Афган арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союз болон Афганистанай хоорондохи хани ёһоной, һайн хүршэнэрэй харилсаанууд бэхижэн хүгжэг лэ!

36. Колониализмые бүрин усадхахын, өөһэдынгөө бэеэ даанхай байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан араб оронуудай арадуудта халуун амар мэндэ!

37. Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союз болон Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын хоорондохи хани ёһоной харилсаанууд хүгжэг лэ!

38. Бэеэ даанхай, арадай демократическа гүрэниие байгуулжа байһан Алжирай баатарлиг арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союзай болон Алжирай Арадай Демократическа Республикын арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон хүгжэн бэхижэг лэ!

39. Колониальна богоолшолгые үгы хээд, бэеэ даанхай хүгжэлтын, социальна дэбжэлтын замда ороһон Занзибарай арадта халуун амар мэндэ!

40. Советскэ Союзай арадуудай болон өөһэдынгөө бэеэ даанхай байдал бэхижүүлхын түлөө шэн габьяатайгаар тэмсэжэ байһан, шэнэ ажабайдал байгуулжа байһан Ганын, Гвинейн, Малиин болон Африкын бүхы гүрэнүүдэй арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

41. Империализмда, расизмда эсэргүү, эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө баатарлигаар тэмсэжэ байһан Анголын, Мозамбикын, Урда Родезиин, Урда Африкын Республикын арадуудта халуун амар мэндэ!

42. Өөрынгөө бэеэ даанхай байдал империалистнуудай добтолгонуудһаа шэн габьяатайгаар аршалан хамгаалжа байһан Кипрэй арадта халуун амар мэндэ!

43. Империализмда эсэргүүгээр, өөһэдынгөө оронуудай бэеэ даанхай байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэжэ байһан Латиин Америкын арадуудта халуун амар мэндэ!

44. Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай аша туһада Англиин, Америкын Холбоото Штадуудай, Франциин болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон хүгжэн бэхижэг лэ!

45. Советскэ Союзай болон Италиин арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаанууд хүгжэн бэхижэг лэ!

46. Империализмда болон фашизмые дахин һэргээн бодхоолгодо эсэргүүгээр тэмсэжэ байһан Германиин Федеративна Республикын ажалшадта, түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдтэ халуун амар мэндэ!

47. Фашис гуримда эсэргүүгээр, демократическа эрхэ сүлөөгэй түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байһан Испаниин болон Португалиин арадуудта аха дүүгэй амар мэндэ!

48. Советскэ Союзай болон Австриин арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

49. Советскэ Союзай болон Финляндиин Республикын арадуудай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон мандаха болтогой!

50. Совет арадай болон Швециин, Норвегиин, Даниин, Исландиин арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаанууд хүгжэн бэхижэг лэ!

51. Оронойнгоо бүрин бэеэ даанхай болохын түлөө, Америкын сэрэгэй баазануудта эсэргүүгээр тэмсэжэ байһан япон арадта халуун амар мэндэ! Советскэ Союзай болон Японой арадуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаанууд хүгжэг лэ!

52. Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай гадаадын ленинскэ политика мандаха болтогой!

53. Илалтануудай алдар солоор суурхаһан шэн зоригтой Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд мандаха болтогой!

54. Совет сэрэгшэд! Дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлдээ шэнэ амжалтануудые туйлагты, һэрэмжэтэй байгты, ямаршье зэрхэг түримхэйшүүлые бута сохихоор хододоо бэлэн байгты!

55. Манай ороной хүдэлмэришэн ангиин болон колхозно таряашанай эбдэршэгүй бата нэгэдэл мандаха болтогой!

56. СССР-эй арадуудай эбдэршэгүй бата нэгэдэл, аха дүүгэй хани барисаан мандаг, бэхижэг лэ!

57. Советскэ Союзай ажалшад! Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулагты!

58. Советскэ Союзай ажалшад! Бүгэдэ арадай социалис мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэгты! Долоон жэлэй зургаадахи жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэебди!

59. Коммунис ажалай коллективүүд болон ударнигуудта, үйлэдбэриин түрүүшүүл болон шэнэ юумэ үүсхэгшэдтэ алдар соло!

60. Советскэ Союзай ажалшад! Манай ороной түгэлдэр хүсэнэй болон арад зоной һуудал, байдал улам саашадань һайжаруулха үндэһэ һуури бологшо социалис зөөриие бүхы хэмжээгээр бэхижүүлэгты!

61. Советскэ Союзай ажалшад! Ажал хээгүй хүн — ама хооһон һууха гэһэн коммунизм байгуулагшадай гол ёһые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын түлөө тэмсэгты!

62. Советскэ Союзай ажалшад! Ажалай бүтээсые улам оролдосотойгоор дээшэлүүлэгты! Үйлэдбэриин хүсэнүүд болон дотоодой бусад арга нөөсэнүүдые үлэмжэ дүүрэнээр хэрэглэхын түлөө, эрхим шанартай продукци өхээр бүтээн гаргахын түлөө тэмсэгты!

63. Промышленностиин, барилгын болон транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Ажалаа үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулагты, автомат зэбсэг хэрэглэгты, эрдэм, наукын, техникын туйлалтанууд болон түрүү дүй дүршэл үйлэдбэридэ зоримгойгоор нэбтэрүүлэгты!

64. Советскэ Союзай ажалшад! Гүрэнэй зөөри хэрэгсэлнүүдые гамтайгаар гаргашалха ябадал туйлагты! Эзэн буса ябадалтай, зөөри хэмһээ үлүүгээр хэрэглэхэ, гам хайрагүйгөөр гаргашалха ябадалтай тэмсэгты!

65. Промышленностиин, хүдөө ажахын, барилгын болон транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэ зөөриие эгээл ухаансараар, гамтайгаар хэрэглэхын түлөө, тушаагдахаяа байһан шухалын шухала барилгануудые түргөөр ашаглалгада оруулхын түлөө тэмсэгты!

66. Советскэ Союзай ажалшад! Арадай ажахыда хими нэбтэрүүлхэ гээшэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха, арад зоной һуудал, байдал улам саашадань һайжаруулха шиидхэхы эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн. Химиин промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхын түлөө тэмсэгты!

67. Химиин промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөн дэбжээхын тулада минеральна үтэгжүүлгэнүүд болон ургамалнуудые хамгаалха химическэ хэрэгсэлнүүдые эрид өхээр үйлэдбэрилхын түлөө тэмсэгты! Химическэ предприятинуудай шэнэ хүсэнүүдые ашаглалгада түргөөр оруулагты, хэрэглэгты!

68. Советскэ металлургнууд болон горнягууд! Руда өхээр малтан абадаг болгты, шэрэм, булад, прокат, сорго нууд, үнгэтэ болон шухаг металлнуудые улам өхээр үйлэдбэрилдэг болгты!

69. Советскэ энергетигүүд, электростанцинууд ба электросетиин барилгашад, хабсаргагшад! Энергетикын булюу түргөөр хүгжэхэ ябадал хангагты, барилгын болон энергосистемэнүүдые ашаглалгын үнэ сэн хямдаруулагты!

70. Машина бүтээлгын, прибор бүтээлгын хүдэлмэрилэгшэд! Техническэ дэбжэлтын болон үйлэдбэрэй тусхай мэргэжэлтэй болгохын түлөө улам оролдосотойгоор тэмсэгты! Арадай ажахые шэб шэнэ машинанууд, приборнуудаар бүри түргэнөөр зэбсэгжүүлэгты!

71. Нефтиин ба газай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Орондоо нефть болон газ өхээр үгэебди!

72. Советскэ геологууд! Манай Эхэ ороной газар доройхи барагдашагүй ехэ баялигуудые түргэнөөр нээгты!

73. Нүүрһэнэй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Ашагта малтамалнуудые малтан абадаг техникые эгээл һайнаар хэрэглэхын түлөө тэмсэгты! Нүүрһэнэй өөрынь үнэ хямдаруулагты, шанарыень һайжаруулагты!

74. Совет барилгашад! Барилгын хүдэлмэринүүдые хурдан түргэнөөр, шанартайгаар хэгты! Гоё һайхан, бага гаргашатай байшангууд болон түхеэрэлгэнүүдые баригты!

75. Барилгын материалнуудай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Цемент, барилгын шэнэ материалнууд болон хабсаргагдамал конструкцинуудые бүхы хэмжээгээр өхээр үйлэдбэрилэгты!

76. Ой модоной, модо болбосоруулгын болон саарһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Орондоо эрхим шанартай модо, мебель, целлюлозо, саарһа улам өхээр үгэебди!

77. Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Эд бараанай, эдеэ хоолой продуктнуудые өхээр үйлэдбэрилэгты, ассортиментыень һайжаруулагты, шанарыень дээшэлүүлэгты!

78. Загаһанай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд! Загаһа улам өхээр баригты, загаһанай продуктнуудай шанар һайжаруулагты, өөрынь үнэ хямдаруулагты!

79. Советскэ транспортын хүдэлмэрилэгшэд! Транспортые нарижуулан һайжаруулагты, мүнөө үеын техническэ хэрэгсэлнүүдээр зэбсэгжүүлэгты! Ашаа шэрэхэ болзорые хороогты, хүн зониие һайнаар хангадаг болгты!

80. Хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэд! Хэлхээ холбооной хэрэгсэлнүүдые хүгжөөгты, нарижуулан һайжаруулагты! Улад зониие һайнаар хангадаг болгты!

81. Хүдөө ажахын ажалшад! Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохын түлөө, өөрынь үнэ хэлбэришэгүйгөөр хямдаруулжа байгаад, гектар бүриһөө продукци өхээр абадаг болохын түлөө тэмсэгты!

82. Хүдөө ажахын ажалшад! Хабарай тарилгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхын түлөө, орооһо таряа, хартаабха, овощ, техническэ ургамалнууд болон мал ажалай продуктнуудые бүхы хэмжээгээр өхээр абахын түлөө мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлэгты!

83. Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөн дэбжээхын түлөө ехэ оролдосотойгоор тэмсэгты! Материальна урмашуулгын ленинскэ ёһо гуримуудые бодото байдалда хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэн, бүхы колхоз, совхозуудай ашаг олзотойгоор хүдэлдэг болохо ябадал туйлагты!

84. Колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөөгэй механизаторнууд! Оньһожоруулга, эрдэм, наукын туйлалтанууд болон түрүү дүй дүршэл оролдосотойгоор нэбтэрүүлэгты! Техникэ эрхимээр шудалагты, һайнаар ашаглагты, гамтайгаар абажа ябагты!

85. Хүдөө ажахын ажалшад! Уһалагдадаг газараа бүхы хэмжээгээр үргэдхэгты, хүдөө ажахын продукци өхээр абахын тулада уһалагдадаг газарай арга боломжонуудые эрхимээр хэрэглэгты!

86. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Орооһото, техническэ болон тэжээлэй ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхын тулада органическа, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, бусад химикадуудые эрхимээр хэрэглэгты!

87. Колхознигууд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд! Ниитын мал ажал хүгжөөгты, бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэн абагты! Мяха, һү, тоһо, үндэгэ болон бусад продукци өхээр абадаг болгты!

88. Шэнэ газарай ажалшад! Орооһо таряа, мяха, һү өхээр абадаг болгты, коммунис байгуулалтын бүгэдэ арадай хэрэгтэ оруулха хубитаяа арьбадхагты!

89. Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой ба коммунально-ажаһуудалай ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Улад зониие эрхим һайнаар хангахын түлөө тэмсэгты!

90. Совет эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд! Олониитын дунда ябуулдаг эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэреэ һайжаруулагты! Албан хойрог ябадалые үндэһөөрнь зайсуулагты, ажалшадай хэрэглэмжэ, эрилтэнүүдтэ анхаралтайгаар хандагты!

91. Эрдэм, наукын, дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэд! Эрдэм, наукын улам саашадаа һалбаран хүгжэхын түлөө, техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэгты! Коммунизмын үеын эрилтэнүүдтэ харюусамаар мэргэжэлтэдые бэлдэгты!

Түрүү совет эрдэм наукада алдар соло!

92. Замбуулинай гайхамшагта онгосонуудые байгуулагшад — совет эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернууд, технигүүд болон хүдэлмэришэдтэ алдар соло!

Шэн зоригтой совет космонавтнуудта алдар соло!

93. Литературын ба искусствын ажал ябуулагшад! Зохёолнуудайнгаа партийна ба арадай шэнжэтэй байхын, түгэлдэр гүнзэгы удхатай ба уран һайханайнгаа талаар эрхим һайн байхын түлөө тэмсэгты! Коммунизм байгуулагшадай баатарлиг хэрэгүүдэй гүн ехэ дэлисэ болон гоё һайханиие, манай ажабайдалда шэнэ, коммунис харилсаануудай илажа байһые тодо һайнаар харуулагты!

94. Хэблэлэй, радио ба телевидениин, ном барладаг газарнуудай, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд! Коммунизмын илан мандахын түлөө тэмсэхэдэнь партиин дайшалхы туһалагшад байгты!

95. Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд! Үхибүүдые һургаха шанар дээшэлүүлэгты, тэдэниие ажалда дуратайгаар, коллективизмын, коммунизмын хэрэгтэ үнэн сэхэ байха үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлэгты!

96. Медицинын хүдэлмэрилэгшэд! Ажалшадые һайнаар хангадаг болгты! Медицинын эрдэм, наукын шэб шэнэ туйлалтануудые бодото ажалдаа нэбтэрүүлэгты!

97. Манай бүгэдэ арадай социалис гүрэн мандаха болтогой! Совет социалис демократи хүгжэн бэхижэг лэ!

98. Коммунизмын һургуули бологшо советскэ профсоюзууд мандаха болтогой!

99. Коммунис обществын эдэбхитэй байгуулагшад — совет эхэнэрнүүд мандаха болтогой!

100. Коммунис партиин үнэн сэхэ туһалагша, резерв — Ленинскэ комсомол мандаха болтогой!

101. Хүбүүд, басагад! Коммунис ёһоор хүдэлжэ, ажаһуужа оролдосотойгоор һурагты!

Алдарта совет залуушуул мандаха болтогой!

102. Пионернүүд болон һурагшад! Эрдэм мэдэрэл тон оролдосотойгоор шудалагты, ажалда дурлагты, хүндэлэгты! Ленинэй хэрэгэй түлөө, коммунизмын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэд болохоор бэеэ бэлдэгты!

103. Коммунистнууд болон комсомолшууд! СССР-тэ коммунизм байгуулхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай тэмсэлэй түрүү зэргэдэ ябагты!

104. Коммунизмын шэн зоригтой байгуулагша, эб найрамдалай болон дэлхэй дээрэхи бүхы хүнүүдэй зол жаргалай түлөө эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэгшэ агуухэ совет арадта алдар соло!

105. Парти болон арадай эбдэршэгүй агуухэ бата нэгэдэл мандаха болтогой!

106. Совет Социалис Республикануудай Союз мандаха болтогой!

107. Манай түрэл Советскэ правительство мандаха болтогой!

108. Ленинэй байгуулһан Советскэ Союзай алдарта Коммунис парти мандаха болтогой!

109. Дэлхэй дээрэхи бүхы арадуудта Амгалан байдал, Ажал, Эрхэ сүлөө, Тэгшэ адли эрхэ, Аха дүүгэй холбоон болон Зол жаргал хангагша коммунизм мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет

1964 ОНОЙ АПРЕЛИИН 12-то МОСКВАГАЙ РАДИО, ТЕЛЕВИДЕНЕЭР

НҮХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Советскэ партийно-правительственна делегаци оройдоол үсэгэлдэр үдэшэ Будапештһээ Москвагаа бусажа ерэбэ. Манай делегаци Венгриин Арадай Республикада мартын 31-һээ апрелиин 10 хүрэтэр айлшалһан байна. Энэ аяншалга манай хэблэлдэ, радио болон телевиденеэр дэлгэрэнгыгээр мэдээсэгдэһэн байгаа, тиимэһээ би мүнөөдэр хэлэхэ үгэ соогоо аяншалгын гол дүнгүүд дээрэ тогтохо, Венгриин гоё һайхан газар дээрэ аяншалһанһаа үлэһэн бодол һанамжануудаа таанадта хөөрэжэ үгэхэ хүсэлэнтэй байнаб. Радио болон телевиденеэр хэлэхэеэ байһан энэ үгөө совет арадай үмэнэ делегациин тоосохо тоосоон гээшэ гэжэ сэгнэнэб.

Венгриин ажалшад, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин, хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын хүтэлбэрилэгшэд совет хүнүүдтэ аха дүү ёһоной үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргөөд, коммунизм байгуулха хэрэгтээ амжалтануудые туйлаха, ажабайдалдаа зол жаргалтай ажаһууха эрхим һайн һайханиие хүсэжэ байһанаа мэдүүлээд, тэрэниие дамжуулан хүргэхыемнай бидэниие гуйгаа һэн. Аятай һайн энэ даалгабариие дүүргэн, манай венгер аха дүүнэрһээ таанадта халуун баяр дамжуулан хүргэнэб.

Венгер арадай ажабайдал тухай, тэрэнэй түүхэ ба революционно тэмсэл тухай, промышленность, хүдөө ажахы, эрдэм наука болон соёл культураяа хүгжөөхэдөө тэдэнэй туйлаһан амжалтанууд тухай, социализм байгуулха хэрэгтэ тэрэнэй туйлаһан амжалтанууд тухай совет хүнүүд олон юумэ мэдэдэг байна. Теэд арадай Венгриин мүнөө үеын байдал өөрынгөө нюдөөр хараха арга боломжотой болоод байхадамни, шинии урда социалис байгуулалтын асари ехэ ажал хүдэлмэриин бүрьялан байха харагдахал. Социализм ба коммунизмын замда батаар жагсаһан арадай дэбжэлтын, урма зоригой бадаран дэлгэржэ байһые сэхэ хараха арга боломжо олохомни.

Делегациин зарим гэшүүд энээнһээ урда тээшье Венгридэ айлшаар ошоһон юм. Эгээн һүүлдэ тэндэ табан жэлэй урда тээ би ошоһон байнаб. Энэ аяншалгын үедэ бидэ хаанашье ябахадаа ехэ, мүн баярламаар туйлалтануудые хараһан, шэнэ ажабайдал байгуулха талаар арадай Венгриин туйлаһан ехэ амжалтануудые хараа һэмди. Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиие, нүхэр Янош Кадар түрүүтэй тэрэнэй Центральна Комитедые нягтаар тойрон, арадай бата нэгэдэлтэй болон жагсаалтай байһыень хараабди.

Манай аяншалга Венгридэ апрелиин 4 — фашизмын дарлалтаһаа оронииє Совет Армиин сүлөөлһэн үдэртэй тудалдаһан байна. Венгер арад энэ һайндэрые национальна ехэ һайндэр гэжэ тэмдэглэдэг. 1945 оной хабар хадаа венгер арадай агууехэ сүлөөрэлгын эхин, тэрэнэй түүхэдэхи шэнэ алдарта шатын эхин байгаа һэн.

Һайндэрэй оршон байдал, хани барисаанай, аха дүү ёһоной оршон байдал, айлшадые хүндэтэй халуунаар угталгын оршон байдал советско-венгерскэ хилэ гарамсаараа үзэһэн байнабди. Захонь гэжэ хилэ дээрэхи түмэр замай станцида Венгриин ажалшадтай эгээн түрүүлэн уулзаа һэмди. Бишыхан энэ городые Венгридэ «Хани барисаанай бартаа» гэжэ нэрлэдэг. Энээхэн лэ Захонь дээгүүр Советскэ Союзһаа Венгри ошохо, мүн Венгриһээ Советскэ Союз ошохо ашаануудай гол хубинь гарадаг юм. Эндэ делегациие үнэн зүрхэнэй омог баяраар угтаа һэн. Үнэн зүрхэнэй иимэ баяр Венгридэ байһан бүхы үдэрнүүдтэ бидэниие хүреэлжэ байгаа.

Венгер арадтай манай уулзаһан уулзалганууд советско-венгерскэ хани барисаанай ёһотойл манифестаци болоо һэн. Манай делегациин хаанашье ябахада: Венгриин ниислэл болохо гоё һайхан Будапештдэ гү, али бишыхан хүдөө тосхондо, промышленна предприяти гү, али һуралсалай газарта, хүдөө ажахын кооператив гү, али гүрэнэй ажахыда — хаа хаанагүй хүндэтэй һайнаар угталга, ханинараймнай омог баяр, инаг дуранай болон хүндэлэлгын тэмдэг, үнэн зүрхэнэй амаршалганууд, һайн һайханиие хүсэһэн үгэнүүд угтажа байгаал.

Венгер ханинартаа манай айлшалһан аяншалга имагтал аятай зохид байгаа бэшэ, мүн тон ехэ ашатай туһатай байгаа. Хэрэгнай бүтээмжэтэй, урагшатай байһан. Делегаци хадаа венгер арадай ажабайдалтай алишье талаһаань танилсаха арга боломжотой байһан.

Аха дүү оронуудай партийно-правительственна делегацинуудай аяншалга социалис ба коммунис байгуулалтын дүй дүршэлөө хоорондоо халан абалсалгын шухалын шухала формо болонхой. Аха дүү арадууд, партинуудай ажабайдалтай танилсахадаа бидэ шэнэ, ашатай туһатай олон юумэ мэдэжэ абанабди.

Уулзалганууд болон хөөрэлдөөнүүдэй үедэ бидэнэр Советскэ Союзай Коммунис партиин, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин ябуулдаг зохёон байгуулхы горитой хүдэлмэри тухай, социализм ба коммунизм байгуулха замдаа манай арадуудай олоһон дүй дүршэл тухай бэе бэедээ мэдээсэһэн байнабди. Бидэнэр уласхоорондын байдал, эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй асуудалнуудые, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй шиидхэгдээгүй асуудалнуудые үргэнөөр зүбшэн хэлсээбди. Советско-венгерскэ хани барисаа, манай арадууд болон партинуудай хоорондохи аха дүү ёһоной харилсаа холбооое хайшан гээд хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ тухай хэлсээ хээбди.

Манай делегаци Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин, хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй гурба дахин дэлгэрэнгы ехээр хөөрэлдөө һэн.

Мүнөөдэр «Правда» советско-венгерскэ хамтын мэдүүлгые толилоо. Хэлсээнүүдэй үедэ ямар үргэн ехэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээб гэжэ, энэ документ соо ямар шухала сэгнэлтэ, тобшололнууд хэгдэнхэйб гэжэ тэрэн сооһоо таанад уншаха аргатайт.

Манай венгер ханинарнуудтай иимэ хөөрэлдөөнүүдые хэһэндээ бидэ ехэ баяртайбди. Энэ хадаа үнэн сэхэ, хани ёһоной хөөрэлдөөнүүд байгаа. Эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ бидэнэр хахад үгэһөө бэе бэеэ ойлгодог байгаабди гэжэ хэлэлтэй. Дипломатическа үгэ хүүр шэлэн бэдэрхэ, ойлгомторгүйгөөр хэлэгдэһэн үгэ буруугаар ойлгогдожо болохо гэжэ айха ябадал бидэндэ гараагүй. Нэгэн үзэл бодолтой, шууд сэхэ, марксистско-ленинскэ нэгэн хараа шугам баримталдаг имагтал эгээл дүтын ханинар иигэжэ хөөрэлдэжэ шадаха бшуу.

Венгриин ажалшад өөрынгөө дайшалхы манлай — Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин хүтэлбэри доро ябажа, партиин VIII съездын табиһан зорилго — социалис общество байгуулжа бүрин дүүргэхэ зорилго бодото хэрэг дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлнэ гэжэ венгер хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд, Венгриин Арадай Республикын ажабайдалтай танилсаһан ушар үнэнииэмөөр харуулһан байна.

Венгриин коммунистнуудай парти үнэн зүб марксистско-ленинскэ хараа шугам баримталдагаараа, олонийтын дунда эмхидхэлэй болон политическэ туйлай ехэ хүдэлмэри хэһэнэйнгээ ашаар оронойнгоо ажалша арадай дунда хүндэлэгдэхэ ёһоороол хүндэлэгдэдэг, эдэбхитэйгээр дэмжэгдэдэг болонхой. Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис парти олонийтые үзэл сурталайнь талаар хүмүүжүүлхэ, социалис байгуулалтаяа амжалтатайгаар түгэсхэхын аша туһада тэдэниие нягтаар жагсааха политическэ хүдэлмэриин ехэ дүй дүршэлтэй болоһон байна.

Парти һайхамшагта кадрнуудые хүмүүжүүлээ. Хэдэ хэдэн областьнууд, городуудай, промышленна ба хүдөө ажахын предприятинуудай, научна зургаанууд, һуралсалай газарнуудай партийна организацинуудай, арадай Соведүүдэй, профсоюзууд болон комсомолой организацинуудай эдэбхитэдтэй бидэнэр оло дахин уулзаһан байнабди. Хүнүүдэй өөһэдынгөө уяга һайнаар мэдэдэг, ажаллажа шададаг, тэрээндэ дуратай байһыень, ажал хүдэлмэридөө һонирхон, творческо ёһоор хандадаг байһыень бидэнэр хаа хаанагүй хараабди.

Социалис байгуулалтые улам саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэхээр, арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэхээр, ажалшадай социалис ушар ёһо мэдэлгые дээшэлүүлхээр, революциин туйлалтануудые аршалан хамгаалхаар, пролетарска интернационализмын хэрэг улам бэхижүүлхээр бэлэн байһанаа бодото хэрэг дээрээ харуулһан лэ хүн мүнөөдэр Венгридэ революционер гээшэ гэжэ Венгриин коммунистнууд тоолодог юм.

Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин ябуулдаг политикын зүб байһаниинь экономикоёо хүгжөөхэ талаар арадай Венгриин туйлаһан томо ехэ амжалтануудаар батадхагдан харуулагдана.

Венгриин промышленность өөрынгөө зорилгонуудые һайнаар дүүргэнэ. Оронойнгоо сүлөөлэгдэһэнһөө хойшо үнгэрһэн жэлнүүдэй турша соо промышленна продукциин хэмжээнэй таба дахинһаа үлүүгээр ехэ болоһон баримта тэрэнэй хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһые гэршэлжэ үгэнэ.

Делегаци Будапештдэ оршодог электролампова заводто, оптическа комбинадта, мүн Боршодско областиин химическэ комбинадта ошожо хүрэһэн байна. Промышленна предприятинуудые ошожо хараһандаа һайн һайхан һанаа сэдьхэлтэй үлөөбди. Хүдэлмэришэдтэй уулзаһан уулзалганууд эгээл толотомо һайханаар һанагдана. Митинг бүхэн — митингнүүд бүхы гурбан заводуудта болоо һэн — манай оронуудай арадуудай хоорондохи аха дүү ёһоной хани барисаанай хүсэн түгэс гэршэ, социалис интернационализмын гэршэ болоһон байгаа.

Предприятинуудые ошожо харахадаа, тэндэхи ажал һайнаар эмхидхэгдэнэ, түрүү онол арганууд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ, промышленна үйлэдбэриин хэмжээе ехэдхэхэ зорилгонуудые, техническэ дэбжэлтын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ хүдэлмэришэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана гэжэ бидэнэр анхаралаа хандуулаа һэмди.

Бидэнэр Боршодско химическэ комбинат болон химигүүдэй залуу город ошожо хараа һэмди гэжэ би энээнэй урда тээ хэлэһэн байнаб. Энэ комбинат хадаа Венгридэ үйлэдбэрилэгдэдэг бүхы минеральна азотно үтэгжүүлгэнүүдэй хахадһаань ехые мүнөөдэр оройдоо үгэжэ байдаг, тэрэшэлэн бусад шухала продукци бүтээн гаргадаг. Совет түхеэрэлгэнүүдые венгер хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй ехэ үндэрөөр сэгнэдэг байһые дуулахада бидэнэртэ аятай зохид байгаа һэн.

Венгриин хүдөө ажахыншье тухай тобшо тэдыгээр хэлэхэ хүсэлэнтэйб. 1958 ондо Венгриин зарим областьнуудаар ябахадамни, хаа хаанагүй шахуу элдэб эрээн полинууд нюдэндэмни харагдаа бэлэй. Эндэ байһан мужаанууд имагтал газарые бэшэ, мүн таряашадые өөһэдыень бэеэ бэеһэ холодуулан таһалдаг байһан. Мүнөө тад ондоо байдал үзэгдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ Венгриин таряашадай ажабайдалда болоһон үндэһэн шухала хубилалтанууд тухай нэлэнхы үргэн, һайнаар элдүүрилэгдэһэн тарялангай талмайнууд гэршэлнэ. Таряашадай ажахынуудые хамтадхаха хэрэг амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ, хүдөө тосхондо социализмын бата бэхи үндэһэ һуури байгуулагдаа. Мүнөө Венгриин хүдөө тосхондо һалбаран хүгжэлгын ёһотойл хабар болоно байна. Таряашадай һуудал, байдал хэлбэришэгүйгөөр һайжарна.

Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис парти социалис байгуулалтын эгээл бэрхэшээлтэй энэ зорилгые шадамараар шиидхээ. Хүдөө тосхониие социалис ёһоор шэнэдхэн хубилгаха үедэ хүдөө ажахын продуктнуудые абалга таһалгаряагүйгөөр ургажа байгаа.

Бидэнэр «Баболна» гэжэ гүрэнэй ажахыда ошоо һэмди. Эндэ орон доторхи эгээл томо шубуунай фабрика бии. Тэрэ хадаа жэлдээ 19 миллион үндэгэ абадаг байха юм. Тахяа бүхэн дунда зэргээр 262 үндэгэ үгэдэг байна. Шубуунай 1 килограмм мяха абалгада гаргашалагдадаг тэжээлэй гаргашанууд 2,7 килограмм болоно. Энэ хадаа һайн үрэ дүнгүүд гээшэ.

Венгер нүхэдэй уряалаар манай делегациин эндэ ерэхын урда тээхэнэ Куйбышевска областиин шубуу үсхэбэрилдэг «Красноярский» совхозой директор, Социалис Ажалай Герой нүхэр Нечаев энэ госхоздо ерээ һэн гэжэ бидэндэ хөөрөө бэлэй. Нүхэр Нечаевые би мэдэхэб. Энэ хадаа дүй дүршэлтэй эмхидхэлшэ, өөрынгөө ажахыда баһал муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйланхай. Венгриин госхоздо ашатай туһатай олон юумэ мэдэжэ абааб, тиигээд венгернүүдэй түрүү дүй дүршэл шубуу үсхэбэрилдэг манай ажахынуудта хэрэглэгдэһэй гэжэ хүсэжэ байһанаа тэрэ намда бэшээ һэн. Энэ зүбшөөлдэнь анхарха хэрэгтэй.

Венгриин ажалшадай ажабайдалтай танилсаха зуураа, орон дотор соёл культурын революциин туйлай ехээр дэлгэржэ байһые хараа һэмди. Һургуулинуудай үдэн хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин үхибүүдэй урда үргэнөөр нээгдэнхэй. Ном, театр, кино, искусствын бүхы түхэл шэнжэнүүд арадай мэдэлдэ байдаг.

Венгриин залуушуултай — Мишкольц городтохи политехническэ институдай студентнүүдтэй сэдьхэлээ хүдэлгэмэ уулзалга делегацимнай хээ һэн. Эндэ хэдэн мянгаад студентнүүд һуража байдаг. Энэ хадаа ажалша арадай хүбүүд, басагад юм. Тэдэнэр капиталис журамай үедэ ажаһуугаагүй. Энэ шэнэ, элүүр энхэ үетэн социалис байгуулалтын эрхэ байдалда урган гараһан, хүмүүжэһэн байна. Тэдэнэй эршэ зориг, эрдэм мэдэрэл, ухаан бодол социализмын ба коммунизмын хэрэгтэ зорюулагданхай.

Аха дүү Венгриин хүдэлмэришэд, таряашад, интеллигенцитэй манай хэһэн уулзалгануудһаа үлэһэн сэдьхэл бодол тобшо тэдыгээр иимэ байна.

Нүхэдүүд! Венгридэ байхадаа советскэ партийно-правительственна делегаци социализм байгуулжа байһан венгер арадай дүй дүршэлтэй һайнаар танилсаха арга боломжотой байгаа гэжэ минии таанадта хөөрэһэн хөөрөөнһөө яһала эли тодо болоно ёһотой. Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта манай делегаци хоёр талануудые һонирхуулжа байһан хэдэ хэдэн шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Манай оронуудтахи социалис ба коммунис байгуулалтын ябаса тухай бэе бэедээ дэлгэрэнгыгээр мэдээсээ һэмди гэжэ энээнһээ урда тээ хэлээ һэм. Бидэнэр советско-венгерскэ харилсаа холбооной саашанхи замууд тухай һанамжаяа халан абалсаһан, хани барисаата социалис оронуудай, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлые бэхижүүлнэтэй холбооной асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ һэмди.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнуудаар нэгэн үзэл бодолтой байһамнай бидэндэшье, венгер нүхэдтэшье огто хүлеэгдээгүй ябадал бэшэ байгаа гэжэ хэлсээнүүдэй үедэ элирхэйлэгдэһэн байна. Манай правительстванууд хоорондоо эгээл нягта холбоо барисаатай, бэе бэетэеэ саг үргэлжэ зүбшэлсэжэ байдаг. Манай баримталдаг хараа шугамай тон адли байһан ушар советско-венгерскэ харилсаануудай хүгжэлтын, советско-венгерскэ харилсаа холбооое бэхижүүлхэ талаар Советскэ Союзай Коммунис партиин, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин гаргадаг саг үргэлжын хүсэлэл оролдолгын хуулита ёһоной үрэ дүн мүн гээшэ.

Хэрбээ хоёр партинуудай баримталдаг хараа шугамай тон адли байгаа һаань, хэлсээ хэһэнэй хэрэг юуб? гэһэн асуудал гаража магад. Шухалын шухала бүхы асуудалнуудта сэгнэлтэ үгэхэдөө хоёр талануудай нэгэн һаналтай байхадань, шэнэ уулзалга, хөөрэлдөөнүүдые хэһэнэй хэрэг юуб?

Советско-венгерскэ хэлсээнүүд тушаа буржуазин политигууд, журналистнууд элдэб янзын обоо онги таамаг һанамжануудые олоор хэлээд, ямар нэгэн шаг шууяа хүлеэһэн байгаа гэжэ хэлэлтэй. Теэд, танай мэдэһээр, тиимэ шаг шууяан гараагүй бшуу.

Ханинарай уулзалга болоо, теэд ханинарай хэлсэхэ юумэн хэзээдэшье байдаг ха юм. Энээнһээ байтагай, ханинар үе үе болоод лэ бэе бэедээ айлшаар ябалсажа байха, харалсаха, хөөрэлдэхэ ёһотой. Тиигээгүй һаа, хани барисаан ёһо дүүргэһэн ябадал: уулзаад, мэндэшэлсээд, сагай уларил тухай хөөрэлдөөд тарашаһан ябадал болошохо бшуу.

Арадуудай хани барисаан тухай, нягта жагсаал тухай саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргаха хэрэгтэй, энэ шухала хэрэгые өөрөө бүтэхэ ябадалда табижа болохогүй.

Хэзээ нэгэтэ байгуулагдаһан бата нэгэдэл, үзэл бодолой тон адли байлга миин өөрөө хэтын хэтэдэ тэрэл хэбээрээ байдаггүй юм. Олонийтын байдалда шэнэ үйлэ хэрэгүүд боложол байдаг, тэдээндэ зүб сэгнэлтэ, тобшололнуудые үгэхэ хэрэгтэй болодог. Ушар иимэһээ саг үргэлжэ хэгдэдэг уулзалганууд, зүбшөөлнүүдэй эсэстэ, партинууд ба правительстванудай хоорондо һаналаа саг үргэлжэ халан абалсажа байһанай эсэстэ ёһотойл бата нэгэдэл бии болоод, бата бэхи боложо шадаха бшуу.

Иимэ уулзалганууд, зүбшөөлнүүд хододоо һайн, аша туһатай байдаг. Хитад хүтэлбэрилэгшэдэй һандаргахы ябуулгануудые хэһэнэй һүүлээр дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ горитой ехэ бэрхэшээлнүүдэй бии болоод байһан мүнөө үеын эрхэ байдалда иимэ уулзалга, зүбшэл илангаяа шухала.

Хитадай Компартиин хүтэлбэриин үзэл бодол, ябуулгануудые сэгнэхэдээ, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис партиин ба Советскэ Союзай Коммунис партиин нэгэн адли һанал бодолтой байһые баяртайгаар тэмдэглэхэ байнаб. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бата жагсаалай түлөө КПСС-эй хэдэг тэмсэл тухай нүхэр Сусловай элидхэлые, мүн КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэриие венгер ханинар бүрин һайнаар ойлгоод, һайшаан угтаһан байна.

Стратегиин ба тактикын бүхы гол асуудалнуудаар Москвада болоһон Зүблөөнүүд дээрэ хамтааран зохёоһон дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй ленинскэ хараа шугамһаа холодожо, Хитадай Компартиин хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө онсо хараа шугам соносхоо, тэрээн соонь жэжэ буржуазин авантюризм, ехэ үндэһэтэнэй шовинизм сүм нэгэдэнхэй гэжэ манай хоёр партинууд тэмдэглэнэ.

Хитадай һандаргахы ябуулга хэгшэд бодото дээрээ хэдэ хэдэн асуудалнуудаар троцкис хараа шугамда орожо байнхай.

Тохёолдоод байһан эрхэ байдалда хитад хүтэлбэрилэгшэдэй ябуулдаг Ленинэй һургаалда харша, һүйдхэхы ябуулгануудта эрид шанга сохилто үгэхэ шухала гэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалис парти тоолоно.

Советско-венгерскэ хани барисаанай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ нүхэр Янош Кадар иигэжэ онсолон тэмдэглээ һэн: «...коммунистнууд, түрүү үзэл бодолтой бүхы хүнүүд Советскэ Союзай Коммунис партиие имагтал хуушанайнь аша габьяагай түлөө бэшэ, мүн нэн түрүүн хэзээ хэзээнэйхидээл адляар мүнөө тон зүб марксистско-ленинскэ хараа шугам баримталжа байһанайнь түлөө хүндэлдэг, сэгнэдэг юм. Советскэ Союзай Коммунис парти манай үеын эгээл гол шухала асуудалнуудта тон зүб харюу үгөө. Энэ харюунь арадуудай аша туһада, социализмын, эб найрамдалай аша туһада харюусана бшуу».

XX съездын һүүлээр манай парти, мүн аха дүү бусад партинууд, Сталинда шүтэн һүгэдэлгын хүшэр хүндэ хойшолонгуудые усадхахын, уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ, аха дүү социалис оронуудай хоорондохи харилсаануудта ленинскэ ёһо гуримуудые һэргээн байгуулхын түлөөдэ ехэ хүдэлмэри хээ. Бидэнэр адли бэшэ эрхэтэй байлгын али бүхы зүйлнүүдые, нэгэ ороной дүй дүршэл болон политикые аха дүү бусад оронуудта баадхаха ябадалые өөһэд хоорондынгоо харилсаануудһаа хэтэ мүнхэдэнь усадхаабди.

Манай бата нэгэдэл марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын ёһо гуримуудта үндэһэлэнхэй. Манай нэгэн адли уг зорилго, үндэһэн шухала аша хэрэгүүднай бидэниие бата нягтаар холбоно. Хани барисаата социалис арадуудай дунда агууехэ ба бага арадууд, алдуу эндүү хэдэггүй багшанар ба үгэ дуугүй байдаг шабинар байха ёһогүй гэһэн хараа шугам баримталнабди. Бидэнэр бултадаа бэе бэеһээ һуралсанабди, бэе бэедээ туһалнабди, шэнэ ажабайдал хайшан гээд һайнаар байгуулха тухай хамтадаа бодомжолнобди, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй ниитын аша туһа тухай, манай ниитэ революционно хэрэг тухай анхарнабди.

Хитад хүтэлбэрилэгшэд энээндэ эсэргүүгээр тэмсэнэ. Тэдэнэр социалис лагерь болон дэлхэйн коммунис хүдэлөөн дотор онсо үүргэ дүүргэхэ гэһэн һэдэлгэ гаргана. Тэдэнэр партинууд, оронууд хоорондын харилсаануудта Сталинда шүтэн һүгэдэхэ үедэ ехээр дэлгэрһэн гуримууд ба арга методуудые дахин һэргээхэ хүсэлэнтэй ха. Зүгөөр тэрэ үе саг бусалтагүйгөөр һалан үнгэрэнхэй.

Марксистско-ленинскэ революционно теори баримталдаг байһандаа, аха дүү бүхы партинуудай, бүхы социалис оронуудай, бүхы революционно арадуудай хамтын ухаан бодолдо, хамтын дүй дүршэлдэ түшэглэдэг байһандаа бидэнэр хүсэтэйбди, бидэнэр сэсэн мэргэмди. Манай партиин баримталдаг хараа шугам иимэ. Манай венгер ханинарайшье баримталдаг хараа шугам иимэ!

Нүхэдүүд! Советскэ Союзай, Венгриин Арадай Республикын хоорондохи харилсаанууд марксизм-ленинизмын бата бэхи үндэһэ һуури дээрэ, пролетарска интернационализмын ёһо гуримууд дээрэ хүгжэнэ. 1956 оной шэрүүн шанга шалгалтануудые гаталан гараад, совет ба венгер арадуудай хани барисаан бүри бата бэхи, бүри түгэлдэр хүсэтэй болоо.

Бидэнэр экономическа талаар амжалтатайгаар харилсан ажалланабди. Социализм ба коммунизм байгуулхадаа бэе бэедээ туһалнабди. Манай оронуудай арадууд ээм … сэн, эб найрамдалай түлөө … эбэй ёһоор зэргэ оршон … нинскэ политикые аршал… гаална, социалис хани … оронуудай өөрыгөө хамгаал… шадалые хамтааран бэхи… Манай партинууд марксизм-л… мын арюун сэбэр байлгые … аршалан хамгаална.

Хамтын энэ тэмсэлдэ манай … тинуудай бата нэгэдэл, С… Союз болон Венгриин … хани барисаан хатуужан …

Советско-венгерскэ хани … бэхижүүлхэ хэрэгтэ Венгри… дэлмэришэнэй социалис … ЦК-гай Нэгэдэхи секретар… дэлмэришэн-таряашанай … ционно правительствын түрү… нүхэр Янош Кадарай аша … ехэ.

Венгриин коммунистнуудай … нуудтэ эдэбхитэй ажал ябуу… жэ, нүхэр Кадар өөрынгөө … сүлөөлхын түлөө, социализм… лөө, совет болон венгер … ниитэ хэрэгэй илан мандал… лөө тэмсэлдэ элитэ ехэ … дүүргээ.

Совет хүнүүд Венгриин … Республикын элитэ ехэ … партийна ажал ябуулагша, … коммунис хүдэлөөнэй элитэ … ажал ябуулагша байһан, … зүрхэ сэдьхэлтэй хүн байһа… Кадарые үндэрөөр сэгнэдэг, … дэг.

Манай ороной бүхы комм… нууд болон партийнабэшэ … нүхэр Янош Кадарта инаг … тэрэниие хүндэлдэг байһанай… лотомо гэршэнь тэрээндэ Со… Союзай Геройн нэрэ зэргэ … ушар мүн болоно. Центральн… тедэй, СССР-эй Верховно С… Президиумэй даалгабаряар … Кадарта Ленинэй орден, Со… Союзай Геройн Алтан одо … һандаа би илангаяа ехээр … һэм.

Бүхы венгер арад энэ үндэ… гые ехэ хангалтатайгаар … байна.

Нүхэдүүд! Советскэ деле… Будапештһээ бусахын урда … дэнэр советско-венгерскэ хан… рисаанай митингдэ хабаа… һэмди. Энэ митинг тухай, … үзэгдэһэн зүрхэ хүдэлгэмэ … оршон байдал тухай хэблэлдэ, … дио болон телевиденеэр мэдээ… һэн. Энэ митингдэ хабаадал… бидэ бүгэдэнэй үнэн зүр… баярлаһые, үнэн сэдьхэлэй … луун оршон байдалые ямарш… нууд дамжуулан харуулжа … гүй.

Сэдьхэлээ хүдэлгэһэн венг… нинарайнгаа нюур шарай хар… хани халуун эдэ амаршал… имагтал бидэндэ — делегацин… шуудта хандуулагданхай бэш… ойлгоо һэмди. Энэ ушарта … нүхэдүүд манай ороние өөр… ажалаар социализмын хүсэ… хэрэм болгоһон, хүн төрэл… гэгээн гэрэлтэ ерээдүй тээш… гаргаһан, коммунизм анха … байгуулжа эхилһэн бүхы сове… нүүдые амаршалаа бшуу.

Хүндэтэ ханинар! Хүндэтэй… наар угтаһанайнь түлөө манай … гер ханинарта үнэн зүрхэнһөө … дахин баяр баясхалан хүргэ… циализм байгуулха хэрэгтэ ши… амжалтануудые туйлахыень … гөө түгэсхэлдэ венгер арад… хыемни зүбшөөгыт.

Нүхэр Янош Кадар түрүүтэй … риин партийно-правительс… делегациин нёдондо Советск… да аяншалһан мэтэ, советск… тийно-правительственна деле… Венгридэ аяншалһан ушар Со… Союзай болон Венгриин Арадай … публикын арадуудай аха дүү … эбдэршэгүй хани барисаа … бэхижүүлхэ замдахи шэнэ … алхам болохо байһандань би … гыгөөр этигэнэб.

Анхаралтайгаар шагнаһанай… түлөө баяр хүргэнэб, нүхэд…

—Газараа борнойлжо захалһаар 2—3 хонообди. Үглөөгүүр хүйтэн байбашье, хахад үдэрһөө хойшо хүрьһэн яһала гэдэжэ, борнойлходо зохид болоно, — гэжэ Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Кировэй нэрэмжэтэ колхозой тракторист Дарма Будаев «ДТ-54» трактортайнгаа хүнхинөөн соогуур мэдүүлнэ (Зураг дээрэ).

Апрелиин 12-һоо эхилжэ энэ колхозой тракторна хэдэн агрегадууд паар дээрэ гаража, дээгүүрээ хальһантаһан хүрьһые борнойлжо оробо.

БОРНОЙЛГОЁО ДҮҮРГЭХЭ ОЙРТОО

...Сагаан хүтэл. Хайшаашье харахада хахалагдаһан газар хабтайн нэмжынэ. Тойроод хон жэн. Гансал трактор агтын хүнхинөөн хаанаһаашьеб даа, хүтэлэй саанаһаашье шэнги, сууряатан дуулдана.

Тиимэл даа. Уданшьегүй тээ тэндэхи гүбээгэй саанаһаа борной шэрэһэн 4 трактор һубарилдан, ухаа тооһо бурьюулан, маанад тээшэ дүтэлжэл ябана. Эдэмнай Борьёогой совхозой механизаторнууд Алексей Хлебников, Валерий Русин, Ефим Федоров, Василий Андреев гэгшэд байба. Эдэнэр 600 гектар паар борнойлжо, шииг нойто бариба.

Мүн энэ ажахын Буусан гэжэ газарта борной шэрэһэн тракторна 4 агрегат хүдэлнэ. Эдэ агрегадайхид 500-гаад гектар борнойлоо.

Управлени соогоо эгээн түрүүн Гэгээтын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд хабарай шииг нойто барихын тула газараа борнойлжо ороо. Эндэ түрүүшын үдэрһөө борной шэрэһэн тракторна 8 агрегат хүдэлнэ. Колхозой эрхим механизаторнууд Банзаракца Цыденов, Михаил Ангаев, Иван Федоров болон бусад һайн шанартайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Мүн намарай паарые дисктэй лущильнигаар элдүүрилнэ.

Дүй дүршэл ехэтэй механизаторнууд Георгий Шестаков, Михаил Сычев, Банзаракца Цыденов халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Ц. Бабушеев.

Зэдэ.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной апрелиин 15.

ХЭРЭГЫНЬ ЕХЭ, ХЭҺЭНИИНЬ АХИР

*** Баргажанай совхозой уһалууриин 8 системэнүүдэй нэгэниинньшье бэлэн бэшэ. * Бүлүүр станцинь хүдэлгэгдэнэгүй. * Газар уһалагшад миил сааһан дээрэл нэрлэгдэнхэй. * Хүтэлбэрилэгшэд элдэб шалтагаан бэдэрнэ.**

Баргажанай совхоз үйлэдбэриингөө управлени дотор уһалагдадаг газараар эгээл ехэ ажахы гэжэ тоотой юм. Байгша ондо совхоз бүхыдөө 4450 га тарялан, 5 мянга шахуу сабшалан уһалха түсэбтэй. Эндэ уһа хааха, гаргаха 22 тусгаар түхеэрэлгэнүүдтэй арба гаран уһалууриин системэ бии.

Теэд тус ажахы газараа һайнаар уһалжа, ороохо таряа болон бусад ургамалнуудые элбэг ехээр ургуулхын тула хэр зэргэ оролдоно гээшэб?

Биранагүй. Бүхы системэнүүдэйнь нэгэниинньшье хүсэд бэлэн болоогүй. Жэшээнь, Баруун-Уринай уһалууриин системэдэ эхиндэнь уһа хааха түхеэрэлгэ хэгдэхэ аад, юуншье угы. Мүн Ехэ-Үрөө гэжэ газарта модо, шулуу зөөжэ, хуушан хаалта, һубаг ханаабуудынь шэнэлхээр болоһон. Харин мүнөө тэндэнь монсойхоншье модо, шулуун асарагдаагүй. Шапеньково, Молоково тосхонууд шадарай һубаг, ханаабууд бороложо бургааһа ургажа бүтүүршэнхэй. Гансал Кокуй, Читкан, Никольско гэжэ газарнуудтал бүри һаянай хамта 30 гаран хүн гараад, модоор уһа хааха хаалта барижа, эльһэ зөөжэ байна. Тиихэдэ Зубковско уһалууриин системэ заһабарилгада 6 комсомол-залуушуул хүдэлдэг. Теэд тэдэнэй ажалые эмхидхэхээр нэгэ дүршэлтэй шадамар хүниие табяагүй дээрэһээнь хүбүүд эльһэ, шулуу хэрэгтэй, хэрэгшьегүй газарта адхажа, миил үдэр үнгэргэнэ. Иимэ заһабарилгаһаань ямар туһа болохоб даа.

—Уһалууриин системэнүүдые заһабарилжа түлэг эхилхэ аад, газар хүйтэн, гол горход мүльһэнһөө һалаагүй байна, — гэжэ совхозой главна агроном нүхэр Айкашев хэлэнэ.

Тэрэшье зүб гэлэй. Теэд һубаг ханааб, хаалта түхеэрэлгэ бариха модо, шулуу бэлдэхэ, мүн аргатай газартань һайрам тогтоожо, бүлүүр станцишье хүдэлгөөд, тошо халяаха гэхэ мэтэ хүдэлмэри хэжэ эхилхээр болонхой. Тииһээ тиитэр эндэхи совхозой фермэдэ уһа бүлэдэг станци бии аад, тэрэнэйнь хоолойнууд хаарэ талада тараатдажа хаягдашанхай.

—Мүнөө горхоной зузаан мүльһэ хиижэ, бүлүүр станцияар уһа гаргажа, бэеэ зобооһоной хэрэггүй. Хабар уһанай гэдэхэдэ, апрелиин 23—26 багта, станцияа хүдэлгэнэ бэзэбди, — гэжэ фермые эрхилэгшэ нүхэр Елшин хашалгүйгөөр мэдүүлнэ.

Тэрэниие зүб гэхын аргагүй. Харбаа бүлүүр станциие мүнөө үдэр һунигүй хүдэлгөөд, аргатай газартань уһа гаргабал, нилээд ехэ тарялан шииг нойтоор хангагдаха бшуу. Юуб гэхэдэ, ажахыда хабарай тарилгын урда тээ 4550 га газар 25—30 үдэр соо уһалагдаха болоно. Энэмнай амархан ажал бэшэ. Эгээл багаар абахада 190—200 хүн үдэр һунигүй хүдэлөөл һаа, энэнь хаһа саг соогоо бүтээгдэхэ байна. Теэд хаанаһаа иимэ олон хүниие олохоб?

—Ехэдээл һаа, 150—160 хүниие табиха аргатайбди. Даб дээрэ 135 хүнһөө бүридэһэн 22 звено эмхидхэгдэнхэй, — гэжэ совхозой директор нүхэр Михайлов хэлэнэ.

Эгээл тиимэһээ мүнөө нэгэшье үдэр хоног гээнгүй бүлүүр станци хүдэлгэжэ, һайрам тогтоожо, газараа түлэг уһалжа байха ёһотой ха юм. Харин тиигэнгүй, гол горходой гэдэжэ, уһанай урдахые хүлеэгээд, үнэтэ сагаа гээжэ байхань тон буруу. Энээнһээ уламжалан, һүүлэй һүүлдэ уһалууриин хүдэлмэри унжагайраад, тарилга гэдэргэ татагдаха гү, али үрэһэн хуурай хүрьһэндэшье хэгдэхэ ушар гаража болохо бшуу.

Гадна газар уһалагшад гэжэ тоотой тэдэ 135 хүнэйнь олонхинь миил сааһан дээрэ бэшэгдэхэһээ бэшэ, үнэндөө энэ гэхэ юумэ хэнэгүй. Заримаиинь хаана, хэды шэнээн газар уһалха, хэнэй звенодо хүдэлхэ, ямар ургаса абаха даабаритайгаашье мэдэнэгүй. Тарялан бүхэндэ агропаспортшье табигдаагүй.

Уһалуурида иимээр хандажа болохо аа…

Уһалагшадые хүдэлгэжэ … аад, ута түриитэй резин… угы, — гээд фермэнүүдые … Толстихин, Елшин, Вылков, … гэгшэд шалтанад.

Совхоздо наг шэбхэшье … гаргагданагүй. 20 мянган … оронДо оройдоол 14,8 мянган … шэбхэ зөөгдөө.

Эдэ бүхы алдуу дутаг… һаяхан болоһон партийно-… хиналтада туһалха бүлэгэй … эдэбхитэд хүдөө бэшэгшэдэй … мэл зүблөөн дээрэ тон … шүүмжэлэгдээ. Эдэ дутуу … дые бүри богонихон болзор… усадхажа, уһалуурида … эрид түргэдхэхэ, уһалагшадые … гаргажа хүдэлгэхэ гэһэн … совхозой дирекци, парткомой … табигдаа.

Тэрэнь тон зүб. Юуб гэхэ… ша ондо совхоз уһалагдаха … лангай га бүриһөө 22 центн… ниисэ, 18 центнер горох, 250… центнер кукуруза хуряаха … той. Хэрбээ газараа һайнаар … жа, зүбөөр үтэгжүүлээгүй … иимэ ургаса миил зүүдэн… бэшэл. Баян ургасын түлөө … тэмсэхэ хэрэгтэй ха юм. Харин … талаар нилээд ехэ арга боло… аад, тэрэнээ хэрэглээгүй, … һууханьь гамшалтай.

М. НАМЖИ…

манай тусхай кор…

Баргажан нютаг.

...ѳдэхэн жэлэй урда тээ ...ай уран һайханай само... ...ии эдэбхитэд бэрхэ... ...оруулагдажа бэшэгдэһэн ...тон хомор, үгы шахуу ...хѳѳрэлдѳѳнүүд таһалдадаг... ...мүнѳѳ нимэрхүү үгэ ...рѳѳ гэхэдэ алдуугүй. Тэ... ...шалтагаан—жэлһээ жэл... ...бүдүүржэл, удха болон ...найнгаа шэнжэ шана... ...жал байдаг «Эстрадын ...» гэһэн согсолбори мүн.

...оо соо гараһан шэнэ сог... ...нь һонирхон иранабди. ...жанрнууд: уран шү... ...шыхан пьесэнүүд, сцен... ...шог ёгто шүлэгүүд, расска... ...нууд. Тобшолбол, сценэ ...уншаха, гүйсэдхэхэ зүйл... ...ал элбэг дэлбэгээр баг... ...нь тон һайшаалтай.

...рхэнһѳѳ Эхэ орон тухай... Ангабаевай домоглоходо, ...шар, жаргалайм эхин— ...гэһэн үгэнүүдые Даши ...ажынгаа оёорһоо шүүн Ш. Цыденжаповай шүлэг ...һала гүнзэгы, теэд най... ...талаар һаланшагаар ...мүлигдѳѳгүй шэнги. Ма... ...нада, имэрхүү согсолбори ...үүдые дан олоор оруулаа... ...дээрэ һэн ха, яахадааб ...ено дээрэһээ уншаха шү... ...шье, хэзээшье олдохонь ...бшуу. Хэрбээ шүлэглэмэл ...ой шог, басни, фельетон ...сэн юу байхаб. Имэ тү... ...ёолнуудай хоморынь хэн... ...ажэ. Тус согсолбори соо Р. Цыбиковэй «Үмсын хү...» гэжэ шүлэглэмэл фелье... ...рал татана. Гэбэшье дан... ...та, Елын бүхы намтар, ...оололгон болохоёо һанана ...гү? С. Дунаевай «Халаа... хоёр» гэжэ басни бүдэхир ...буряад хэлэн дээрэ хан... ...гүй даа. Оршуулганьшье ...аг. Ч. Цыдендамбаевай, ...аевай шог ёгто шүлэгүүд ...шэхэ яһалал хужарлуул... ...радаһаа уншагдаха шүлэг... ...зохёолнуудта бага бэшэ ...обиха шухала гэжэ һанаг...

...согсолбори соо оруулагдаһан ...хүдѳѳгэй уран һайханай ...ельностиин сценэ дээрэ ...гүй табигдахаар, удха, най... ...һүбэлгэн хурсанууд гэ...

«Эстрадын зохёолнууд»

жэ тэмдэглэмээр. К. Ильинэй «Уряалгүй айлшан», Ш. Бадлуевай «Хонишодой хатар» соо манай обществодо харша этэгээдүүд шүүмжэлэгдэнэ. Д. Улзытуев совет хүнүүдэй сэдьхэлэй баялиг, хани харилсаае уудална. Гэбэшье эдэ богонихон зохёолнууд ехэхэн дутагдалнуудтай, юуб гэхэдэ, дан олон хабаадаха нюурнууд оруулагданхай, тиимэһээ хэнэйшье образ тобойжо гаранагүй, харин зүжэгынь болоһон үйлынгѳѳ хүгжэлтэһѳѳ дулдыдана, тиин үйлынгѳѳ дүүрэхэдэ, тамһандал таһаршана. Гадна имэ бишыхан хэмжүүрэй зохёолнууд соо гол үйлэдѳѳ хабаагүй шашалдаан, унжагайралган үзэгдэхэнь нэгэнтэ бэшэ. Жэшээлхэдэ, Д. Улзытуевай «Амаралта» гэжэ пьесэ энэ талаараа илгарна. Республикын арадай творчествын Байшангай уран һайханай соведэй хэһэн шүүмжэлэл, ажаглалтанууд огто хараада абтангүй байшадаг гээшэ ха гэһэн һэжэг түрэнэ. Ш. Бадлуевай «Хонишодой хатар» гэжэ пьесын зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ байһан тула иигэжэ хэлэхэ эрхэ намда бии гэжэ һананаб.

Рассказуудай олоор тус согсолборидо ороһониинь муу бэшэ юм бэзэ. Теэд энэ согсолборидо ороһон прозоор бэшэгдэһэн зүйлнүүдые хуу рассказууд гэжэ нэрлэхын аргагүй. Ш. Цыденжаповай «Манекен», «Шүүмжэлэгшэ» (энэ шог юундэшьеб гаршагай газаа үлэшэнхэй), «Түрүүлэгшэ яагаад яла түлѳѳб» гэһэн бишыхан шог ёгто (ородоор, юморески) зүйлнүүдые яашье рассказ гэшэгүй. Г. Даржаинай «Үүрэй солбон» мүн лэ рассказ бэшэ, бишыхан этюд гэжэ жанрайнь талаһаа тобшолмоор.

Гурбан шэнэ дуунууд «Эстрадын зохёолнуудай» һүүл дарана. Үшѳѳшье дуунууд үсѳѳн ороо бэшэ гү гэжэ һанагдана. Мүн буряад жэнхэни хатарнуудые хүгжэмэйнь ното, хатарагшын зурагуудтайгаар удаадахи согсолборинуудтань оруулалсажа байбал, аша туһатай байхань арсашагүй бэлэй.

Энэ согсолбориин гаршаг тон муугаар, ямаршьеб харанхы хараар гүйсэдхэгдэһэниинь халагламаар.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

Уран зурааша Б. Антоновой плакат. ТАСС-ай фотохронико.

Шогун ОДУНГА
(Нигери)

Африкын хүбүүн

Үе сагай шуурганай,
Үндэһэ яһанай дарлалтын
Урдаһаань бодоод, омогтойгоор,
Урагшаа зүдхэн, зоригтойгоор:
—Африка минии орон! — гээд,
Айлтагүйгѳѳр хэлэһэн хүн—
Африкын ёһотой хүбүүниинь.
Африкын һайхан түби дээр,
Алтан наранай туяа соо,
Мүнхэдѳѳ ногоон джунгли соо
Мүндэлэн түрэһэн золтойлби!
Далайн саанаһаа ерэһэн
Дарлагшадай дэлгэрүүлһэн
Үлэсхэлэн, үгырэл, ядаралтай,
Үбшэн, үхэл, зоболонтой
Арсалан шэнги, эрэлхэгээр
Айлтагүйгѳѳр тэмсэһэн хүн—
Африкын ёһотой хүбүүниинь
Бултадаа тонилон ошогты,
Булимтарагшад, дээрэмшэд!
Онгосонуудыетнай эрьедэ
Ойртуулангүй намнахабди,
Үрэжэлтэ һайхан нютагһаа
Үлдэн үлдэхэбди таанарые!

Ш. НИМБУЕВ
ородһоо оршуулба.

УРДА РОДЕЗИДЭ ЭРХЭ СҮЛѲѲ ОЛГОХО!

Сууд болон мүрдэлгэ хэнгүйгѳѳр түрмэдэ хааха болзор гурба һараһаа жэл хүрэтэр һунаагдаба гэжэ Урда Родезиин үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг «правительствын» юстициин министр Дюпон һаяхан мэдүүлһэн байна. Ѳѳрынгѳѳ эхэ ороной эрхэ сүлѳѳгэй, бэеэ даанхай байдалай түлѳѳ тэмсэжэ байһан патриодуудые хашаха хэһээхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ.

Национально-сүлѳѳрэлгын хүдэлѳѳе һаатуулха һэдэлгэ гаргахадаа үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад Урда Африкын Республикынхи шэнги полицейскэ гүрэниие Урда Родезидэ байгуулха гэжэ оролдоно. Зонхилжо байһан үсѳѳнхид нүүжэ ерэһэн «сагаан шарайтан» (тэдэнэр оройдоол 220 шахуу мянга хүн, тиигэжэ бүхы зоной 6 процент болодог) алалга, хюдалга хэжэ, ороние ѳѳрынгѳѳ гарта барижа байхые, тэрэниие колониализмын заповедник болгохые эрмэлзэнэ.

Урда Родези Англиһаа дулдыданги газар нютаг юм. Урда Родезиин болон Ньясалендын Федерациин задаран һалахада, эдэ оронуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тухай асуудал табигдаа һэн. Урда Родезиин национально-сүлѳѳрэлгын хүдэлѳѳнэй хүтэлбэрилэгшэд хадаа 1961 оной конституциие хубилгаха, бүгэдэ ниитын демократическа һунгалта үнгэргэхэ тухай британска правительствада эрилтэ хэһэн байха юм. Тус конституциин ёһоор ороной диилэнхи олонхинь болоһо нютаг зониинь һунгуулиин эрхэһээ хаһагдадаг. Энэ эрилтэнь Африкын оронуудай ударидагшадай Аддис-Абебада болоһон конференциин резолюцинууд соо дэмжэгдэһэн, мүн ООН-ой хэдэ хэдэн шиидхэбэринүүд соо дурдагдаһан байха юм. Зүгѳѳр Англиин правительство эдэ шиидхэбэринүүдые хэрэгсээнгүй, үнэндѳѳ үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадые дэмжэһэн байна. Хэтэрхэдээ федерациин тараагдаһанай һүүлээр, Урда Родезиин засагаархидай мэдэлдэ 7 авиационно эскадрили, ябаган сэрэгэй 4 батальон болон хуягта машинануудай подразделениие Англиин правительство үгэһэн байгаа. Эдэнь Африкын нютаг зониие дарахын тулада хэрэглэгдэһэн байгаа бшуу.

Ээдэйнгээ дэмжэлгэ абахадаа урмашаһан Урда Родезиин премьер-министр Уинстон Филд ѳѳрынгѳѳ «правительствада бэеэ даанхай байдал олгохо эрилтэ хэхын» тулада Лондон ошоһон байгаа. Лондондо тус эрилтыень буруушаагаагүй. Энэньшье яһала ойлгосотой. Ушарынь хадаа Кени болон Занзибарай бэеэ даанхай гүрэнүүд болоо гэжэ соносхогдоһонһоо, Хойто Родези болон Ньясалендэдэ сүлѳѳрэлгын тэмсэлэй амжалтатайгаар боложо, африканска правительствануудай тэндэ байгуулагдаһанһаа уламжалан, Зүүн болон Түбэй Африкада Британиин колониальна импери бүримүһэн һуларжа ороһон байна бшуу. Энэ райондо Англиин колониализмын гансахан лэ түшэг тулгуури гэхэдэ, Урда Родези үлэһэн байна. Энэ орондо национально-сүлѳѳрэлгын хүдэлѳѳнэй түргэнѳѳр ургажа байһан дээрэһээ харахада эндэ колониальна гуримай удаан саг соо байжа шадахаяа болиһониинь элитэ. Тиимэһээ ѳѳрынгѳѳ ээрхэлгые эндэ хэбээрнь үлѳѳхые оролдон Филд гэгшын хархис засаг түрые дэмжэхэ гэжэ Лондон шиидэһэн байгаа.

Лондондохи хэлсээнүүдэй дүнгүүд нюуса байһан зандаа. Гэбэшье Урда Родези ямар нэгэн ондоо ёһо гуримтай болохошьегүй һаа, саашадаа колони гэжэ нэрлэгдэхэеэ болёо гээд Филд гартаа бусажа ерээд байхадаа мэдүүлээ. Тиимэһээ үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг гүрэнэй зүгһѳѳ ороноо «бэеэ даанхай байдалтай» болоо гэжэ соносхохо аюул бүри ехэ боложо байна. Энэ юугээр гаршэлэгдэнэб гэхэдэ, хоёр «адлирхуу түхэлэй» гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан саашадаа ямар байхаб гэжэ Фервурдтай зүбшэхын тулада Филд Лондондо аяншалжа ерэһэнэйнгээ һүүлээр ЮАР ошоһон байгаа.

Урда Родезидэхи оршон байдал улам бүри шахардуу шанга боложо байна. Ванкидахи горнягуудай демонстрациие Филд гэгшын туһамаршад һаяхан буудаһан байха юм. Сууд, мүрдэлтэгүйгѳѳр түрмэдэ хааха тухай хуулиин хүсэндѳѳ байха болзорые парламент үшѳѳ табан жэлээр һунаагаа. Парламентда үндэһэ яһанай илгаа гаргагшад олонхи һууринь эзэлдэг юм. Тус хуули патриодуудта эсэргүүгээр зорюулагданхай байна бшуу. Эрхэ сүлѳѳгэй түлѳѳ элитэ тэмсэлшэ Джошуа Нкомо полициинхидай зүгһѳѳ хашуулдаг мүрдүүлэг байха юм. Ороной хэдэ хэдэн түрүү ажал ябуулагшадые саазалан алаха гэһэн шиидхэбэри гаргаданхай.

Лондон хадаа Урда Родезиин арадһаа нюусаар үгэсэлгэнүүдые хэнэ. Англиин премьер-министр Дуглас Хьюс шэнэ түсэб дурадхаһан байна. Тэрэнэй ёһоор нүүжэ ерэһэн сагаан шарайтанай гарта засаг түрэнь урда мэтэ үлэхэ ушартай болоно. Харин табан жэл үнгэрѳѳд байхада ѳѳрынгѳѳ ороние хүтэлбэрилхэ эрхэ Урда Родезиин африкан хүн зондо олгогдохо гэһэн «найдуулга» Англи, нацинуудай Британска нэгэдэлэй гэшүүн байһан үшѳѳ хоёр гүрэн үгэхэ ёһотой болоно.

Урда Родезиин үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадые, тэдэниие үмѳѳрэн хамгаалагшадые дэлхэйн олониитэ шоо шобто харана. Энэ орондохи байдал Африканска нэгэдэлэй организациин министрнүүдэй соведэй Лагостохи конференци дээрэ зорюута зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Колонинуудые сүлѳѳлхэ талаар 24 ороной түлѳѳлэгшэдһѳѳ бүридэһэн ООН-ой комитедтэ Урда Родези тухай асуудал дахяад зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. СССР-һээ энэ комитедтэ байдаг түлѳѳлэгшэ Н. Т. Федоренко Урда Родези тухай асуудалые Аюулгүйн Соведтэ удаарүулангүй зүбшэн хэлсэхэ шухала гэжэ хэлэхэ зуураа, үндэһэ яһанай илгаа гаргагшадтай үгэсэжэ, Африкын энэ ороние хоёрдохи ЮАР болгохо эрхэ байдал бэлэдхэжэ байһанайнгаа түлѳѳ Англи харюусалгатай гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Урда Родезидэ эрхэ сүлѳѳ олгохо тухай арадууд бүри шууд шангаар эрилтэ хэдэг боложо байна!

В. ИВАНОВ.
(АПН).

КОЛХОЗОО ХҮГЖѲѲЛГЭДЭ ХУБИТАЯА ОРУУЛАЯЛ

Үбгэн эдэбхитэд хѳѳрэнэ

...С-эй ЦК-гай февралиин ...хүдѳѳ ажахыгаа улам ...ехэтэй болгохо тухай түүтоггоолнуудые абахатаяа ...колхознигуудые пенсеэр ...гэһэн гайхамшаг шиид... ...гаргаба. Хүн зоной ажа... ...ые улам һайжаруулхын ту... ...оролдолго гаргагдана, ан... ...табигдана. Энэ шиидхэбэ... ...гэд, хүгшэдые илангаяа ...баясуулба.

...ай колхоз аймаг соохи тү... ...ажахынуудай нэгэн юм. ...ондо 1 миллион 15 мянган ...гэй олзо доход оруулһан. ...зуура мүнѳѳ колхозой ...онернүүдэй абадаг мүнгэн ...хэ багашаг байна. 200 га... ...һажаал колхознигуудай ...пенсинь хамтадаа 32 мян... ...түхэриг болоно. Хаа хаа... ...барандаа адли байха һэн ...гүй. Юуб гэхэдэ, хэн яма... ...ажаллааб, хэды саг соо ямар ...ябааб? — тэрэнь пенси ...дэ заатагүй харалсагдаха ... Түрүү ажахынуудай олзо ...хэды ехэшье һаа, хам... ...алда габшагайгаар хабаа... ...габьяа гаргагшад түбхын ..., ехэ тэдхэмжэдэ хүртэхэ ...эй.

* * *

...ын экономикые хүгжѳѳхэ ...э ажалай журам ехэ удха ...тай байһаниинь мэдээжэ. ...гү, али таряа хуряалгын ...хаһа соо ажаллаад боли... ...хүнүүдшье манай колхоздо ...байдаг. ...хан ажахын эдэбхитэдэй ...н дээрэ Манидари Цырен... ...евай хэрэг хаража үзэгдѳѳ. ...одо хүдэлхэдѳѳ ходо архи ...жа, ажалай журам эбдэдэг ... энэ хүн коллективэй нү... ...мүнѳѳ заһаржа захалаа. ...дашарамда, ажалай пас... ...бии болгохо тухай һанам... ...хэлэхэ хүсэл түрэнэ. Имэ

документ бии болгогдоод, хэһэн ажалай, гаргаһан габьягай, таарахагүй ябадалайшье ходо бэшэгдэдэг болоо һаань, хүн бүхэнэй журам заршам улам бэхижэхэ һэн.

Совет зоной мэдэрэл болбосоролой угаа ехээр хүгжэбэшье, зарим хүнүүдэй ухаан сэдьхэлһээ хуушанай бүдүүлиг ёһо заншалай үлэгдэлнүүд үшѳѳл хүсэд усадхагдан зайсуулагдаагүй байна бшуу. Жэшээлхэдэ, Хүшуун Үзүүрэй 5-дахи фермын тосхоной айлнууд үмсынгѳѳ үнеэдые гаргаад соолго тээшэ туужархидаг байба. Тэдэнь фермын һүритэй үбһэ, һолоомондо зоргоороо оро ороһоор барагсаан эдижэ, гэшхэжэрхёо. Энээгээр юу хэлэхэеэ һананабибди гэхэдэ, хамтын зѳѳриие гамнадаггүй ушар үшѳѳл үзэгдэдэг байһаар.

Колхозой ноёд хаража хэмжээ абана ааб даа гээд лэ, хайхарангүй орхихо гээшэ адаг ябадал. Хамтынгаа зѳѳридэ эзэн ёһоор хандаагүй һаамнай, хэн тэрэниие сахихаб. Колхозойнгоо баян байбал, бидэшье баян, жаргалтай байха ха юмбибди.

Хүдѳѳ ажахыгаа бүри ашаг үрэ ехэтэй болгохо зорилгын табигдаад байхада, бидэ, пенсионернүүд, бусадһаа дутуугүйгѳѳр оролдохо, ажаллаха ёһотой болонобди. Пенсидэ гарааб гээд миин һуудаггүй, хамтын ажалда хаба соогоо хабаадалсаһаар байһан Бато Дэнзэнов, Цыренжаб Цыдыпов, Цыдып Дашицыренов, Бальжинима Гомбоев гэгшэдһээ жэшээ абаха шухала. Тэрэшэлэн Харьяасха тосхондо һуурижалтай Дулгарма Доржиева пенсидэ үни гараһаншье һаа, мүнѳѳ хонидой отарада ажаллажа байдаг. Галтайн луговодууд Бато Будаев, Бато Цыренжапов, Гарма Нимаев гэгшэд сабшалан һайнаар уһалхые табан хурган шэнгеэр мэдэхэ болоһон хүнүүд. Эдэнэр мүнѳѳ 3-дахи бригадын сабшалан уһалхын тула ехэ хүдэлмэри хэжэ, ханааб, һубагуудые заһажа эхилэнхэй. Имэ урагшаа һанаатай хүнүүд хаа хаанагүй олон!

Гэхэ зуура сельсовет үбгэн эдэбхитэдые элсүүлхэ, хаба соонь хүдэлгэхэ эмхидхэлэй, ойлгуулгын хүдэлмэри биража ябуулнагүй. Сутайн сельсоведэй түрүүлэгшэ Васильевһаа: пенсионернүүдэй совет эмхидхэгдэнхэй гү? гэжэ асуубал, үгы гэһэн харюу абахат. Имэ соведые эмхидхэхээр болоо.

ДАШАБАЛ БУДАЕВ, ДАША ИВАНОВ, ОЧИР БУДАЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой пенсионернүүд.

Саарһан дээрэ нэрэтэй аад...

Нютаг нютагта, ажахы бүхэндэ байтуулагдаһан партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалха бүлэгүүд болон постнууд ашатай туһатай хэрэг бүтээжэ, ажал хүдэлмэриин ябасада һайн нүлѳѳ үзүүлжэ байдаг. Тэдэнэй хэжэ байһан ажал тухай газетэнүүдэй хуудаһан дээрэшье толилогдон, хүн зониие һонирхуулдаг гээшэ.

Гэбэшье зарим бүлэг, постнууд мүнѳѳ болотор энэ гэхэ юумэ хээгүй байһаар. Жэшээнь, манай Захааминай аймагай «Победа» колхозой дэргэдэхи партийно-гүрэнэй хиналтын комитедтэ туһалха бүлэгые артелиин гэшүүд хамтынгаа суглаан дээрэ һунгаа һэн. Түрүүлэгшээр нүхэр Д. Р. Бабуев һунгагдаа бэлэй.

Тээсгэн хамтын тоосоото суглаан болоод, колхозой правлени, шалгалтын комисси тоосожо, хэһэн хүдэлмэри тухайгаа үргэн олон гэшүүдтээ элидхэжэ үгѳѳ һэн. Тэдээн шэнгеэр тэрэ бүлэгшье колхознигуудай урда тоосохо байһан аад тиигэжэ шадаагүй. Харин бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр Бабуев иигэжэ хэлээ:

— Ямаршье ажал хэхэеэ мэдээгүйб, намда хэншье, ямаршье заабари үгѳѳгүй.

Теэд энэ бүлэгэйхидэй хэхэ юумэ байгаагүй гэхын аргагүй.

Үнгэрэгшэ намар манай колхоздо таряа хуряалга ехээр унжагайраад, ургасамнай хоролто урилтэдэ ороһон юм. Тиигээд нёдондо гектар бүриһѳѳ оройдоо 5 центнер орооһо таряа, 27 центнер хартаабха хуряажа абаа һэмди.

Эндэ тоо бүридхэлшье мууса табигданхай, бусайданхай. Мүнгэ зѳѳри зүбѳѳр хэрэглэхэ, хямгадаха гэжэ оролдоногүй. Үнэ сэнгээр ехэ машина, зэмсэгүүдэй ямараар ашаглагдажа байһые хинан шалганагүй. Мал ажал дээрэшье дутуу дунданууд олон. Эдэ бүгэдые элирхэйлэлсэжэ, саашадань огтолон зайсуулха хэмжээ абадаг һаань, ехэл юумэ бүтэжэ байха зэргэтэй.

Саарһан дээрэ нэрэ зүүгээд, миил һуужа байха гээшэ тон таарахагүй хэрэг гэжэ һананаб.

В. Шоёнов,
хүдѳѳ бэшэгшэ.

Ажалай алтан толи

Ажалай шэнэ паспорт бии болгохо тухай һанамжа дурадхалые манай Улаан-Үдын үндэр наһатайшуулай байшанда амаржа байдаг социализм байгуулгын суута ажалай ветеранууд-пенсионернүүд амаршалан угтажа, һайшаан дэмжэнэ. Тиигэншьегүй яахаб. Манай орондо ажал хүндэтэй, ажалшан хүн алдартай хаям даа. Бурханай шэдеэр бэшэ, харин бүгэдынгѳѳ ажалай хүсѳѳр лэ хуушан дэлхэйе хубилгажа коммунизмын галнуудые бадараажа, космосто одонуудаа ниидхүүлжэ байһан манай агууехэ совет арадай дунда үбсүүндээ алтан одонуудые толоруулһан, орден медальнуудые яларуулһан ажалай габьяата баатарнууд али тухай олон гээшэб! Гэбэшье юрын хүнүүдэй хаана юу хэжэ ябаһаниие хараһаар мэдэхын аргагүй байһан ушарые һамбаашалан эндэ тэндэ хабшуулдаһан, ажал гэхэдэ арынь шүрбэһэн таталдадаг, архи гэбэл амаа тамшаан дугташадаг залхуу зайгуул заримшуул «рудник шахтада усалтаһан хүм» гэхэ мэтээр зарим нэгэ гэнэн хонгор хүнүүдые мэхэлжэ, гүрэнэй тэдхэмжэдэ ороод, эдеэлжэ тэбеэрээд, хубсалжа һархайгаад, һүүлээшье баригдангүй, һүүдэрээшье харагдангүй зугадажа арилха ушар манайшье байшанда ганса нэгэн үзэгдэдэг байһан юм.

Мүнѳѳ ажалай шэнэ паспортын гарахада тэдэ мэтын тэнүүл мэхэшэдэй орохо нүхэниинь үйтаржа, хабшуулдаха забһарынь хаагдахань гээшэ. Яахадааб гэхэдэ тэрэ хүнэй хэн байһаниие, хаана юу хэжэ ябаһаниие ажалайнь паспорт аржыса харуулжа байдаг болохо ха юм.

Энэмнай ёһотойл ажалша хүнүүдэй алдарые аржылган харуулагша «ажалай алтан толи» бии болохонь гээшэл. Һайшаан дэмжэнэбди.

С. Дырхеев, Б. М. Дышинов,
гүрэнэй тэдхэмжэдэ байгшад.

Улаан-Үдэ. Кировэй нэрэмжэтэ заводой хүдэлмэришэн болон алба хаагшад Уласхоорондын ажалшадай һайндэр — Майн Нэгэниие угтан, 4 һарынгаа даабари болзорһоонь урид, апрелиин 27-до дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Энэ заводой эмальцехэй коммунис ажалай ударник Раиса Петровна Иванова ажалай вахтада жагсаад, даабарияа үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ. Зураг дээрэ: нүхэр Иванова мискэнүүдтэ шаажан гүйлгэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

АЖАЛША БЭРХЭ ХҮГШЭН

Түхэм нютагта XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой нэгэ отара оршодог. Энэ бригадые ахалагша хонишон Пурбо Биликтуев хүтэлбэрилнэ. Тус отара 707 эхэ хонидтой юм.

Эгээл эндэ 55 наһатай Бутид Дылыкова 1930 онһоо колхоздоо малшанаар ажалладаг. Тэрэнэйнгээ 20 гаран жэлыень хонишоноор ябаһан байха. Пурбо Биликтуевтайшье суг хүдэлһѳѳр үнинэй. Малай бэлшээриин үедэ хони адуулдаг, үбэлдѳѳ ехэнхи ушарта хурьгашан болодог гээшэ.

Һүүлэй 4—5 жэлдэ гансааран 200—250 хурьга харууһалдаг, тон һайнаар түлжүүлдэг шуу. Хаража байһан түлнүүдээ тушаахадань хурьган бүхэн 20—25 килограмм татадаг байна.

Энэ жэлдэ 110 хурьга түлжүүлжэ байһан үетэй. Нэгэшье толгойень гарзада оруулаагүй.

С. Биликтуев,
хүдѳѳ бэшэгшэ.

Хяагтын аймаг.

АГИТАТОРНУУДАЙ ГЭР

Баян Хуса тосхоной үйлсэнүүдээр ябабал, зарим гэр дээрэ багахан улаан туг намилзахыень харахат. Досоонь ороболтнай, стол дээрэ шэнэ газетэ, журналнууд табяатай байха. Мүн энэ неделидэ юун хэгдэхэ, ямар темээр хѳѳрэлдѳѳн үнгэргэгдэхэб гэжэ бэшээтэй байдаг.

Иимэ 6 гэрые тосхоной агитколлектив нээгээ юм. Мүнѳѳ агитаторнуудай гэрнүүдтэ недели бүриин четвергдэ КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй материалнуудаар хѳѳрэлдѳѳн үнгэргэгдэнэ. Һаяхан тосхоной клубта багша Г. П. Зайцева «Хүдѳѳ ажахыда хими нэбтэрүүлгэ—шухала зорилго» гэһэн һонирхолтой лекци уншаа. Мүн Шарипово тосхондо багша В. А. Миронова «КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые хайшан гэжэ бэелүүлхэб» гэһэн хѳѳрэлдѳѳ хээ. Агитаторай хѳѳрэлдѳѳнэй һүүлээр һурагшад концерт табяа.

Баян Хуса тосхоной агитколлектив агитаторай гэртэ хѳѳрэлдѳѳ үнгэргэһэнэй һүүлдэ «Школьник» гэжэ аппарадаар кино харуулдаг заншалтай болонхой. Мүн эндэхи найман жэлэй һургуулиин багшанар болон һурагшад колхознигуудта саг үргэлжэ концерт харуулна. Гурбан һара дотор Баян Хуса, Жарниково, Елто, Бага Наран, Булаг тосхонуудта 9 концерт табяа.

Б. Чагдуров.

ДҮЛИИ ХҮНИИЕ АРГАЛЖА, ДУУЛАДАГ БОЛГОНО

Ленинскэ шанда табигдаа

...уна зоригоо бү хухарагты! ...ай үбшэн аргалагдахаар. Опе... ...хэхэдэмнай, та дахинаа ...дадаг болохот.

...гэл найдабари түрүүлһэн ...үгэнүүд Советскэ Союзда ...мянган хүнүүдтэ хэлэгдэһэн ... Үбшэнтэн энэ хэлээшыень ...агүйшье һаа, үгэнүүдэй ...баритай удхыень уралайнь ...сѳѳр таажа мэдэнэ.

...үлэг совет врачнар—А. И. ...омийченко, В. Ф. Никитина, ... Преображенский, К. Л. Хи..., С. Н. Хечинашвили гэгшэд ...ай орон дотор түрүүшынхеэ ...склерозһоо дүлии болоһон хү... ...операци хэжэ аргалдаг бо...

...урбан жэлэй урда тээ, үбшыень ...склероз» гэжэ элирүүлхэдээ, ...үндэ юугээршье туһалжа ...агүйб гэжэ мэдэдэг байгаа. ...алһан хүн байн байн дү... ...боложо эхилдэг һэн. Түлэг ...наһандаа хүн гэнтэ ша... ...шуудаг болобо гэжэ, энэ ...һүниин сагта зоболон... ...гомдол баридаг, гэмэр... ...болохо. Тиигээд шэхэниинь улам хатуу боложо эхилхэ. Эсэстэнь шал дүлии боложо һалаха.

Отосклероз үбшэнэй хүрэхэдэ, дотор шэхэнэй нервнүүдтэ барабанна перепонкын дорьбодолгын хүдэлѳѳе дамжуулжа байдаг һонорые хангадаг яһахануудай хүдэлсын муудахада шэхэн дүлииржэ эхилдэг. Хүниие һонор байлгадаг яһаханууд сооһоо эгээн жэжэхэниинь (тэрэ стремечко гэжэ нэрлэгдэдэг) үбшэлжэ эхилдэг. Склероз үбшэн хүгжэхэдѳѳ, шэхэн соохи гонзогор түхэреэн нүхэн соо тэрэ яһаханиие таглан хаажархиһандал болодог. Стремечкын хүдэлхэеэ болиходо хүн дуулахаяа болидог байна.

Медицинэдэ зарим, айхабтар шухала нээлтэнүүдшье гэнтын ушаралаар тохёолдошожо болодог юм гэжэ врачнууд хѳѳрэнэ. Тиимэл нэгэ ушар отосклерозые операци хэжэ аргалха баримта олгоо. Хилын саанахи хирург С. Розен (тэрэ Одессэдэ түрэһэн хүн) тад ондоо шалтагаанаар операци хэжэ байтараа, ойлгомторгүй зондоороо стремечкынь ойро хүрэжэрхин гэһээнь, дүлии үбшэнтэн дуулаха болошоо. Хожомынь мэдэхэдэ, хирург тииһэнээшье мэдэнгүй, таглуулшаһан стремечкые хүдэлгэжэ, хүниие дахинаа шэхэ һонор болгоо ха юм.

С. Розеной туршалга тухайгаа совет адли мэргэжэлтэдтээ хэлэхэдэнь, тэдэнь отохиругидахи энэ шэнэ үгэдэ творческоор хандаба.

Тиин Москвада, Киевтэ, Ленинградта, Тбилисидэ отоларингологууд шэнжэлэлгэнүүдые хэжэ эхилээ.

Шэхэнэй ямар айхабтар нарин анатомическа байгууламжатайе мэдэхэгүй хүнүүдтэ, эдэ операцинуудай, илангаяа совет эрдэмтэдэй артаар операци хэхэ гээшын ямар орёо нарин байһые ойлгохонь бэрхэтэй. Юуб гэхэдэ, операци хэхэ газарынь оройдоол 1,5—2 миллиметр, үшѳѳ шэхэн соо байдаг ха юм. Тиимэһээ хүрэжэ, операци хэхэнь бэрхэтэй, имагтал тусхай микроскопой туһаламжаар лэ хэжэ болоно. Час хахадай — хоёр часай туршада операци үнгэрдэг. Бүхы энэ саг соогоо хирург микроскопһоо таһардаггүй шахуу юм.

Шэхэнэй дүлиие болюулха эгээн шэнэ арганууд стремечкые хүдэлгэхэ операциһаа тад ондоо. Стапедопластика—айхабтар орёо нарин операци — хирургическа артануудай нэгэн болоно. Тиин хирург шэхэнэй гүн гүнзэгыдэ байһан склероздо нэрбэгдэһэн яһаханиие шэнэлэн заһадаг гү, али тэрэниие синтетическэ материалаар хэһэн протезээр һэлгэдэг.

Протез—энэ үгэ ямараар соностоно гээшэб! Ямар нэгэн томошог юумэн һанаанда ороно. Теэд үнэн дээрээ тэрэ булаабхаһаа бүдүүн бэшэ тон бишыхан сорохон юм.

Һүүлэй хахад жэлэй туршада дахинаа юумэ дуулаха болоһон, дүтынгѳѳ хүнүүдтэй үгэ хүүрэ андалдан хэлсэхэ арга шадабаряа бусаалгаһан хүнүүдэй нэрые бултыень дурдан нэрлэхын аргагүйл.

Украинын хирург А. И. Коломийченко республикын суднабүтээлгын нэгэ заводой директор А. Б. Ганькевичые шэхэ һонор болгоо. Москвагай врачнар В. Ф. Никитина болон Н. А. Преображенский—студент Юрий Глебовые, телеграфистка Л. Л. Бабик болон врач Е. В. Кобылкинае дахинаа юумэ соносохо аргыень бусаажа үгѳѳ.

Доктор Кобылкина бүри эдир залуудаа дүлии болоһон байгаа. Имагтал уралайнь хүдэлсѳѳр, үзүүлхэеэ ерэһэн хүнүүдэйнгээ юун гэжэ хэлэһые ойлгодог һэн. 43 жэлдэ дүлии ябаһанайнгаа һүүлдэл Елизавета Васильевна үбшэнтэнэйнгѳѳ, баһа нүхэдэйнгѳѳ үгэ хүүрые дууладаг болоо бшуу. Тиин ажабайдал мүнѳѳ тэрээндэ шэнээр, тад ондоогоор үзэгдѳѳ. Иимэ хүнүүд олон мянган лэ.

Мэргэжэлтэд-отохирургнууд ѳѳһэдѳѳл орёо нарин операцинуудые хэжэ һураад лэ һанаагаа амараа бэшэ: тэдэнэй хүн бүхэниинь СССР-эй элдэб городуудта олохон һурагшадтай.

Операци хэжэ, отосклероз аргалалгын тон шэнэ арга онолнуудтай танилсахаяа арадай демократиин оронуудһаа мэргэжэлтэд совет эрдэмтэдэй клиникэнүүдтэ ерэдэг.

Отосклерозоор үбдэжэ, шэхэ дүлии болоһон хүнүүдые аргалхын тулада хэгдэдэг операциие наринжуулан һайжаруулһанай, тэрэниие эмшэлгын практикада үргэнѳѳр нэбтэрүүлһэнэй түлѳѳ А. И. Коломийченко, В. Ф. Никитина, Н. А. Преображенский, К. Л. Хилов, С. Н. Хечинашвили Ленинскэ шанда зууршалагдаа.

А. ГРИГОРЬЕВА,
З. ЛИПАВСКИЙ,
ТАСС-ай корр.

Москва-Киев.

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1964 оной апрелиин 15.

„ҮХЭЛЭЙ НЭРЭНЬ ЭНГЕЛЬХЕН"

КИНО

Үхэл гээшэ немец хэлэн дээрэ энгельхен гэжэ нэрэтэй бэшэ юм. Харин словак арадай мэдээжэ поэт, драматург, прозаик Ладислав Мнячко өөрынгөө роман «Үхэлэй нэрэнь Энгельхен» гээд нэрлээ юм. Ушар юуб гэхэдэ, дэлхэйн үнгэрһэн хоёрдохи дайнай үедэ ой модото словакиин урда заха тээ оршоһон ехэшье бэшэ Злин хото шадар байрлаһан партизануудые һүнөөхэ гэжэ эльгээгдэһэн гитлеровецүүдэй отрядые Энгельхен гэжэ нэрэтэй, үндэр нарин, һургааг шэнги бэетэй, хүйтэн харасатай офицер командалдаг байгаа бшуу. Тиимэһээл үхэл Энгельхен гэжэ нэрэ доро партизануудай уурхай болоһон һуурин тээшэ ерэнэ ха юм.

Энгельхэн гээшэмнай немец хэлэн дээрэ ангел гэхэ гү, али хорвоо юртэмсэдэ хабаагүй, дээдын хурмаста тэнгэриин бурхадай газар дэлхэйдэ эльгээжэ, хүн түрэлтэн бурхад хоёрой хоорондо эб нэгэдүүлхэ зорилготой амитад тиигэжэ нэрлэгдэдэг һэн шуу. Тиимэһээл Рурай буладаар хэгдэһэн буугай аманһаа гал дүлэ сасаруулан, газар дэлхэйн зонииe хюдаха зорилготой ябаһан хоридохи зуун жэлэй дээрмэшэдэй нэгэнэй иимэ нэрэтэй байһаниинь ямар эшэбэригүй, жэрхэштэйб, «бурхадые» доромжолһон удхатай гээшэб! Ладислав Мнячко романдаа иимэ нэрэ зорюута үгэхэдөө, гансашье бурхан шажанай бурууе, газар дэлхэй дээрэ үндэһэгүйень элирхэйлхэеэ һанаа бэшэ. Үгы. бурхаар аюулта муухай, шунахай дээрмэшэ зорилгоёо далдалаад, ондоо бурхан—Гитлерэй захиралтаар газар дэлхэйн хүн зонииe хюдагшадай харата хэрэгүүдые хайрагүйгөөр уран зохёолшо шүүмжэлээ. Гайхамшагта уран бэлигтэйгээр, нүлөөлхы хүсэтэйгөөр, хүн түрэлтэнэй ерээдүйн хуби заяанай түлөө һанаа зоболго барнмталан бэшэгдэһэн Ладислав Мнячкын роман аха дүү чехословак арадай литературын һүүлэй жэлнүүдэй ехэхэн амжалта гэжэ тоологдохо ёһоороо тоологдоно.

Режиссернууд Ян Кадар, Эльмар Клос гэгшэдэй тус романаар фильм табиһаниинь шье гайхалгүй. Үнгэрэгшэ зун Москвагай уласхоорондын гурбадахи кинофестиваль нээлгэ дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа:

—Манай фильм зүрхэнэй уряалаар бүтээгдэжэ, миллион хүн зоной зүрхэнүүдтэ хандуулагданхай,—гэжэ Ян Кадарай хэлэхэдэ, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа бэлэй.

Үнэхөөрөөшье энэ фильм хаража байхада, нүгөөдэ чехословак уран зохёолшо, коммунист Юлиус Фучигай «Хүнүүд, һэргэг лэ байгты. Би танда дуратай һэм», —гэһэн мартагдашагүй үгэнүүд һанаанһаа гаранагүй. «Дайн лэ бү болоһой, амгалан саг дэлхэйн али бүхы хубида мандажа байһай!» —гэһэн һанал бодолоор тус фильм эхин кадрнуудһаа абаад, һүүл болотороо дүүрэн. Тэрэнэйл түлөө словакиин партизанууд ами наһаяа үгэнэ, тэрэнэйл түлөө фильмын гол герой хүндөөр шархатана, харин Марта гэжэ гайхамшаг зоригтой, энхэргэн сэдьхэлтэй басаган немец офицернүүдтэ эдир залуу наһаяа нэрбүүлхэ баатай болоно бэшэ гү?!

Романай гол удхые харагшадта дамжуулха зорилго урдаа табиһан режиссернууд тэрээндэ ехэ болгоомжотой наринаар хандажа, үйлэнүүдэйнь хүгжэлтые, геройнуудайнь сэдьхэлэй байдалые тон этигэмэ зүбөөр харуулха һэдэлгэнүүдые хэнэ. Зарим ушарта фильм соо тэрэ үедэ буулгагдаһан, үнэхөөр болоһон үйлэ хэрэгүүдые зураглаһан кадрнууд оруулагданхай. Режиссернууд киногой ехэ арга боломжонуудые хэрэглэн, ном соохиһоо бүришье эли тодоор экран дээрэ тэрэ үе сагые һэргээжэ шадана гэхэдэ алдуугүй. Ямар жэхыдэһэ хүрэмөөр, гүн гүнзэгы шуналтайгаар Мартын немец генералые буудаһые, тиигээд мэдээгүй болоһон нюдөөр тойрожо байгшадые, ой модо, сэлмэг тэнгэри хараһыень, һогтуу хүндэл найгарган саашалжа ябатараа унаһыень һанаял. Гүрэмэл ташуураар гүбшүүлһэн ара нюрганайнь сараанууд Павелые тамалһыень тиимэ хүсэтэйгөөр гансал кино харуулжа шадахал.

Эхин кадрһаа һүүл хүрэтэрнь фильм зохёогшод тэрэ үеын тэмсэлые үлүү ехээр гоёонгүй, һүртэй хатуу соонь зураглана. Совет армиин офицер Николайн ударидалга доро тэмсэжэ байһан нэгэ отрядай үдэр бүриин ажабайдал, өөһэдөө партизанууд, тэдэнэй хани харилсаан, дайшалхы хэрэгүүд, баатаршалга харагшадай урда бодоно. Үнэн сэхэ, даруу номгон зан абаритай, дайшалхы дүй дүршэлөөр баян Николай, тэмсэлэй халуун хаһа соо хатуужаһан, эрэлхэг зоригтой Павел, сэбэр һайхан шэг шарайтай, тэрээнээшье, эдир наһаяашье гамнангүй, хамаг бэеэ хамтын хэрэгтэ зорюулһан, ёһотой тагнуулшан Марта, һайрхаад абахадаа ядадаггүй, гоёмсогшье һаа, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ бэеэ үгэнги Ондра, асари томо бэетэй, айха гээшые мэдэхэгүй, украин угтай Митя болон бусад партизанууд манда ехэл һайшаагдана. Тэдэнэй түлөө саг үргэлжэ сэдьхэлээ хүдэлгэн, һанаагаа зобон харанабди.

Эдэ бүхы үйлынь хүгжэлтэ дайнай һүүлшын үдэрнүүдтэ хүндөөр шархатаад, хүлөөрөө абташоод орон дээрээ хэбтэһэн Павелай һанамжа, заримдаа дэмырэлгэн соогуураашье һанаһан зүйлнүүд болон холбогдожо, нэгэ таһаршагүй, үргэлжэ үйлэ болгон үгтэнхэй. Нэгэ хэды кадрнуудай үнгэрэмсөөр лэ фильмын авторнууд орон дээрээ уруугаа хараад хэбтэһэн Павелдаа бусажа, тэндэһээ һабагша абан үлхэхэ юм. Зүгөөр больница соо хэбтэһэн Павел гансал үйлын хүгжэлтые һабагшалха, холбохын түлөө харуулагдана бэшэ, үнэн дээрээ энэ бүри гүнзэгы удха шанартай гэжэ һанагдана. Дала мянган үхэл дабажа гараһан Павел сэдьхэл бодолойнгоо талаар хооһоршоһон, саашаа ажаһууха ямаршье хараа бодолгүй болошонхой. Үхөөшье хада хамаагүй гэжэ тоолоно, үнгэрхэдөө ташуур буугаа сабиргайдаа тулгаадшье үзэнэ. Теэд байн байн бүхы тэмсэлэйнгээ зам, юунэй түлөө, яажа партизануудай шуһаяа адхаһые дурсахадаа, һанал бодолынь тэгшэржэ, дахин тэмсэлшын зориг досоонь бадаржа эхилнэ. Павел дахин нүхэдэйнгөө зэргэдэ жагсахаар бэлэн. Энэ орёо досоодынь тэмсэлдэ доктор, энхэргэн Альжбета ехэхэн нүлөө үзүүлнэ. Фильмын гол удха ойлгохо хэрэгтэ һүүлэйнь кадрнууд ехэ удха шанартай.

— Хайшаа ошохошниб, хайшаа яарабаш, — гэжэ докторой асуухада, Павел игэжэ харюусана:

— Хэрэг бии һэн. Зарим нэгэ хүнтэй тоосоотой һэм.

— Тэрэтнай хэн гэжэ нэрэтэйб,—гэжэ асуухадань:

— Энгельхен, — гэһэн харюу дуулдана.

Энгельхен... Энэ нэрээр фильмын авторнууд Ладислав Мнячко тэрэл гохигор һургааг шэнги үндэр аад, хүйтэн харасатай, нохойнуудаа хүнүүдтэ тухиржа ябаһан офицерые бэшэ, харин хүн түрэлтэндэ дурагүй, дээрмэ хюдалгын эзэдые, эгээл мүнөө Баруун Германида замбууралдажа байһан фашистнуудые харуулна, хүн зониие һэргэг байхыень һэримжэлнэ гэжэ ойлгонобди. Тиимэл хадаа энэ фильм мүнөө ажаһуугаа зондо ехэ нүлөөлхы хүсэтэй байһаниинь арсашагүй.

Москвагай Уласхоорондын гурбадахи кинофестиваль дээрэ тус фильм алтан приз абаха ёһоороол абаа гэжэ һананабди. Фильмын амжалтые гайхалтай хурса кадрнуудые буулгаһан Рудольф Миличэй шэрээлсэһыень тэмдэглэмээр.

Гол рольнуудые гүйсэдхэһэн Ян Качер, Ева Полакова, Мартин Ружек, Блажена Голишова, Отто Лацкович болон бусадай үүргые мүн лэ алад гаража болоногүй.

Манай республикын арад зон аха дүү чехословак арадай киноискусствын шэнэ амжалта болоһон «Үхэлэй нэрэнь Энгельхен» гэһэн фильмые һонирхон харахань дамжаггүй.

А. ЖАЛСАНОВ.

Зүжэгэй эхилхын урда тээ...

РЕПОР...

«Ажаллаад амархада — жаргал, амараад ажаллахада — жаргал» гэжэ тон зүб хэлсэдэг. Энэ эрхэ жаргалаа хото, хүдөөгэймнай хүн зон хотоймо һайханаар эдлэжэ һууна. Гэбэшье баһал элдэб эсын ябадалтаншье хааяа дайралдана.

Гарагай зургаанай үдэр һэн. Үдэшын долоон час дүтэлхэ багта оперо, баледэй театр руу улад зон субажа эхилнэ. Тэдэнтэй адлихан алхалжа ябатараа, углуу дээрэ ереэн борохон малгайтай (үмдэниинь лэ ереэн бэшэ!), уйтахан голёо үмдэтэй хүбүүнэй ойгоргүйгөөр үгэлжэ байхые харажархибаб. Ехэл гоо гоёмсог янзын хүн. Тиихэдэнь «газаагаа гоё хадаа зосоогоо баһал бараг тоосооной байгаа бээзш... Театрта орожо, культурнаар амарха гээ юм байнаш»,—гээд һанахатайм сасуу: «Пушкин, Пуччини гү?... Мүнөө үдэшэ Пуччиниинишье оперо харангүй ябуужаб саашаа... Үнөөхи нүхэрни яаһан бэ. Толгой засабал һайн бэлэй»,—гээд үбсүүгээ шааха тооной тэрэмни аашалжа, дуугаржа байтараа, гараа хармаандаа хэһэн юумэ бохиноһоор харгы хүндэлэн гэнтэ гараад, зүүлжээ ябашаба. Ихэдэнь лэ урмаа хухархаар байгаа һэн даа. Теэд хаана ошооб: «Байгал» ресторан гү, али гэртээ гү?—бү мэдэе. Энэ хүбүүхэнэй иимэ дэмы хооһоор амарха сагаа һалгажа, ажаллаха бэеэ зобоожо ябахыень харахадаа минии һанаа сэдьхэл, юундэшьеб, уяран зобошоходол гээ һэн. Хүнэй хүбүүн хүшэтэй, өөрөө өөртөө эзэншье һаань зохидоор, һайнаар ябаһай гэжэ тэрээндэ хүсэхэ, хэтэрээд ерээ һаань, үшөө гүримшуулхын хойноһоо оролдохо байгдана гээшэ.

Зай, тэрэшье тэрэ даа.

Театрта олоной дундуур һубарилдаад лэ оронобди. Агууехэ итальян хүгжэмшэ Пуччиниин зохёоһон «Флория Тоска» гэжэ оперо харахамнай хаям. «Һайн һайн юумэнүүдые оложо табяад лэ, маанадаа баясуулжа байдаг һүрхэйл артистнууд даа», — гээд нэгэ хүн һөөл омогорхонгёор хөөрэнэ. Фойе соо ялагар салагар, гэрэлтэй сэбэр. Баһа саб-яб гэмээр хубсалһан — министршьехыень, хүдэлмэришэншьехыень мэдэхын аргагүй — сэбэр сэмсэгэр хүнүүд томоотойгоор гэшхэлэлдэнэ. Зүжэгэй эхилхэнь үшөөл үды янзатай... Теэд ехэ талаан болоходоо (журналист хүндэ илангаяа) үнинэй танил, нарин сэмбын фабрикын нэхэгшэдэй цехтэ хүдэлдэг, мастерай туһалагша нүхэр Д. М. Любовниковтой уулзашабаб.

— Дмитрий Михайлович!..

Тэбэрилдэшэн алдабабди. Энэ хадаа айхабтар ажалша, зан һайтай хүн туладаа минии сэдьхэл ехээр татаа юм. Гансаш минии һанаа татаһан бэшэ, мүн бүхы коллективэйнгээ сэдьхэл буляаһан, бэеэр туршагар зааханшье һаа, сэдьхэлээрээ, ажал хэрэгээрээ томодол томо хүн ааб даа. Коммунис ажалай предприяти дотор онсо шалгаржа, «замаймнай залууршан» гүүлээд магтуулха гээшэмнай балайшье амархан хэрэг бэшэ. Энэ хүнэй ажалай намтар тухай хөөрэхэ гээ һаа, бүхэли ном бэшэхээр. Гэбэшье түсэбөө һараһаа һарада үлүүлэн дүүргэдэг, эрхим шанартай сэмбэ нэхэжэ гаргадаг, машинануудаа эгээл бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэдэг байһан тухайнь огто дурдангүй яажа болохоб. Игэжэл хүдэлдэг хүн мүнөө оперо харахаяа ерээд, энеэбхилэн зогсожо байна бшуу.

— Гансаараа ерээ гүт, Дмитрий Михайлович?

— Үгы бэд даа, тиигэжэ яажа болохоб. Энэ Валентина Максимовна —һамгамни, утаһа ээрэгшэ... Танилсагты... Энэ харыт: манай бригадын гэшүүд — Валентина Войлокова, Мира Зубкова, — гээд Д. И. Любовников хэдэн нүхэдтэеэ танилсуулба.

— Коллективээрээ, бригадаараа игэжэ суг амардагтнай ехэл һайн байна даа. Бусадта үльгэр жэшээшье боломоор. Зүгөөр ходо игэжэ амардаг зон гүт, али хаа-яа гү?— гээд асуубаб.

— Бидэнии бүхы бригадаараа, бүлөөрөө театр, кинодо амаралтын үдэр бүхэндэ ябадаг болонхойбди... Мүнөөш пятница үдэр бултааран ерээбди. Юундэб гэхэдэ, амаралтын үдэр нэгэ хүдэлмэришэнэйдөө ошохо ёһотойбди. Ажалайнгаа һүүлээр эндэ игэжэ уулзахада, ехэ сэнгэлиг байгша. Хэн хэнэйнгээ ямараар, хэр зэргэ амарһаниие, мүн хэр зэргээр хүдэлжэ шадаха байһаниешье мэдэжэ, хаража ябана хаямши, — гээд нүхэр Любовников хүхюутэйгээр үргэлжэлүүлбэ.—Хойто амаралтын үдэр ород драмын театр ошохо бээзэбди. Театрһаа Мирамнай билет худалдажа абадаг даалгабаритай юм... Хэдэн хүнүүднай ондоошье даалгабари дүүргэдэг. ...али нэгэнэйнгээ түрэһэн үд... таараан хамтаржа тэмдэглэ... диоло гү, али платин б... мэтын бэлэг абажа үгэдэг, ... энэ үдэрыень клуб соо ... гэртэнь ехэ баяр ёһололой ... байдалда тэмдэглэгшэбди. Хо... най энэ хүдэлмэри эмхидх... баритай юм, — гээд хөөрөө...

Зүжэгэй эхилхэ тухай ... Тиигээд лэ хахасабабди.

«Ажалша бэрхэ хүнүүд ... даашье иимэ бэрхэнүүд юм ... — гээд энэ уулзахадаа ба... доо бэлэйб.

Теэд үнэхөөрөө эмхитэй ... ажалайнгаа һүүлээрхи саг... гэдэг хүнүүд ажаллахада... рюун, сарюунууд байдаг лэ! ... никовой бригадынхид энэ ... ямар болбосон зохидоор ... гээшэб! Үглөөдэргөө мүнө... гөө эршэ хүсэ заашье һула... харин бүри ехэ абьястайга... лажа орохо байгаа бээзэ.

Зүжэгэй һүүлдэ үйлсэдэ... ябахадаа, үнөөхи ереэн мал... гой руугаа шааһан, ама ... шаг хүбүүн дахин урдам х... дал гэжэ, һанааем зобо... Тэрээнтэй уулзашоо һаа, ... ажалай предприятиин замай... шан нүхэр Любовниковой ... ажалладаг, ямараар амарда... үнэн зүрхэнһөө үльгэр домог... хөөрэжэ үгэхэ һэм даа.

Р. ЦЫБ...

Шофёрнуудай амжалта

Аяар холымнай Ахын аймагай колхозууд мүнөө трактор болон бусад элдэб түхэлэй машинануудаар баяжажа байна. Тиин тэндэхи ажахынууд трактораар барилгын модо, шулуу шэрэдэг, зелёнко тариха газараа хахалдаг болоһоор үнинэй.

Тиимэһээ трактор хүдэлгэхын тулада солярка, бензин, элдэб зүйлэй тоһон ехэ хэрэгтэй болодог гээшэ. Зүгөөр тэдэниие түхэреэн жэл соо ходо зөөжэ байха аргагүй. Тиимын тула «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделени үбэлэй үедэ жэл соо хүрэхэ түрхидэг, тоһодоог материалнуудые зөөжэ үрдидэг юм. Мүнөө тэндэ 40—50 тонно иимэ зүйлнүүд абаашагданхай. Бензовозуудай шофёрнууд ехэ оролдосотойгоор, һүни үдэргүй холын аянда ябажал байдаг.

Д. Дугаров,
хүдөө бэшэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй отделениин ахалагша шофер **П. М. Дёмин** ямар колхоздо хайшан гээд ошохо тухайнь нүхэдтөө заажа үгэжэ байна.

Автораай фото.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидромет... ваториин мэдээсэһэнэй ...

мүнөөдэр республика ... най бага зэргэ үүлэт... байха, саһа шуурган бо... гүй. Баруун зүгһөө һ... наар һэбшээлхэ. Хойто, ... Байгал шадарай аймаг... 0—5, бусад газар нютаг... 3—8 градус дулаан б... Улаан-Үдэ городто үгл... 3—5 градус хүйтэн, үд... 5—7 градус дулаан бол... багсаагдана.

Н. Орехо...
дежурна синоп...

Наймадахи уулзалгын удаа

Республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй долоодохи уулзалгын үнгэргэгдэхэдэ Гармаева Тоглоевтой уулзалдахадаа шадамар бэрхээр наадажа, эндэ сугларагшадаа баясуулаа. Хэдэн часай туршада наадаһан эдэнэрэй уулзалга хойшолуулагданхай. Ушаков Красновто, Игумнов Житомирскидо, Бурлаков Мельниковтэ, Бетин Мункоевто, Дугаров Овчинниковта, Захаров Яблошевскидэ шүүгдээ. Шатаршад Власов—Назимов гэгшэд тэнсэһэн, мастерта кандидадууд Амбаев Самарин хоёрой наадан хойшолуулагдаа. Эндэ Амбаев бэрсэтэй, бэрсэ болохо үшөө нэгэ үлүү хүбүүтэй, Самариниинь нэгэ тэргэ тэмээн... той.

Шатар

Наймадахи уулзалга. Я... шевский Мункоевтой на... хадаа шадамар бэрхээр ... лалдажа, түрүүшын ... өөртөө бэшүүлбэ. Власов ... томирскиие, Самарин Га... вае, Бурлаков Бетинние, ... харов Дугаровые, То... Овчинниковые шүүһэн б... Шатаршад Игумнов Уш... Мельников Назимов г... тэнсэһэн байна. Хойш... лагдаһан партинуудай ... дагдахада Захаров Вла... Краснов Назимовта шү... һэн, Дугаров Тоглоев ... тэнсэһэн байна.

Наймадахи уулзалгын ... 6-һаа 5,5 очкотой бо... Амбаев Мельников хоёр... рүүлжэ ябана. Власов ... 5 очкотой болонхой.

Аха дүү ёһоной нэгэдэл

Советскэ партийно-правительственнэ делегациин Венгридэ аяншалһан тухай гадаадын хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА, апрелиин 13. (ТАСС). Аха дүү Венгридэ советскэ партийно-правительственнэ делегациин аяншалһан тухай Н. С. Хрущевой радио болон телевиденеэр хэлэһэн үгые «Руде Право» газетэ мүнөөдэр хүсэдөөр толилоо.

Венгриин Арадай Республикада советскэ партийно-правительственнэ делегациин аяншалгын дүнгүүд тухай Н. С. Хрущев өөрынгөө үгэ соо хэлээ, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй шухала асуудалнууд тушаа тоггоо. Энэ аяншалга, тэндэ болоһон хани ёһоной хэлсээнүүд социализм болон коммунизм байгуулха асуудалнуудаар, уласхоорондын байдалай болон дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй асуудалнуудаар хоёр партиин болон оронуудай нэгэн һаналтай байһыень гэршэлэн харуулаа гээд «Руде Право» газетэ бэшэнэ.

Хитадай Коммунис партиин хүтэлбэрилэгшэдэй үзэл бодолые болон ажал ябуулгые сэгнэхэ талаар КПСС болон ВСРП нэгэн һаналтай байгаа гэжэ Н. С. Хрущев һаналаа ханангяар тэмдэглээ гээд газетэ заана.

Н. С. Хрущевой аяншалга дэлхэйн олон түмэн коммунистнуудые саашадань эмхидхэн жагсааха хэрэгтэ угаа ехэ удха шанартай гээд «Праце» газетэ тэмдэглэнэ. Уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе хитад хүтэлбэрилэгшэд зүб замһаань хадууруулжа шадахагүй гээд «Праце» газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

ГДР

БЕРЛИН, апрелиин 13. (ТАСС). Венгридэ советскэ партийно-правительственнэ делегациин аяншалгын дүнгүүд тухай Москвагай радио болон телевиденеэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгын дэлгэрэнгы удхые. ГДР-эй хэблэл мүнөөдэр толилоо.

Бүхы асуудалнуудаар хүсэд нэгэн һаналтай байһаниинь Венгриин хүтэлбэрилэгшэдтэй советскэ делегациин хэлсээ хэхэ үедэ элирһэн байна гээд газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

Марксизм - ленинизмдэ, пролетарска интернационализмын болон бата бэхи хани барисаанай гол ёһонуудта үндэһэлэн өөһэдынгөө харилсаа байгуулдаг КПСС болон ВСРП ленинскэ политика бэелүүлнэ гээд «Берлинер цейтунг» тэмдэглэнэ.

РУМЫНИ

БУХАРЕСТ, апрелиин 13. (ТАСС). Венгридэ советскэ партийно-правительственнэ делегациин аяншалгын дүнгүүд тухай Н. С. Хрущевой радио болон телевиденеэр хэһэн үгын, советско-венгерскэ хамтын мэдүүлгын удханууды «Скынтейя» газетэ мүнөөдэр толилоо. Уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй бүхы шухала асуудалнуудаар КПСС-эй болон ВСРП-гэй һанамжануудай нэгэн адли байһанда бүхы социалис оронуудай улам нягтаар жагсаахын түлөө, марксизм-ленинизмын болон пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэн уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө хоёр партиин саашадаа эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ байһанда газетэ тусгаар анхарал хандуулна.

МНР

УЛААН-БААТАР, апрелиин 13. (ТАСС). Радио болон телевиденеэр Советскэ правительствые толгойлогшын хэлэһэн үгэ хадаа уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл тухай, манай хамтын революционно хэрэг тухай КПСС-эй гаргажа байһан шэнэ оролдолго болоно гээд ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдэ Арадай Ехэ Хуралай гэшүүн, МНР-эй габьяата врач Л. Дагзма хэлээ.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ Пекинэй һандаргахы ябуулга хэгшэдэй ямар ехэ хоро хүргэдэгые бидэнэр Монголдо һайн ойлгонобди, тэдэниие һууридань табиха, тэдэнэй авантюрис болон дээрэлхы үзэлые саг үргэлжэ элишэлхэ хэрэгтэй гэжэ Никита Сергеевичэй хэлэһые бидэнэр зүбшөөнэбди.

Ганын Республикын ниислэл — Аккра хотын түб.
ТАСС-ай фотохроника.

Совет сэрэгшэдэй— сүлөөлэгшэдэй дурасхаалые ёһолон хүндэлбэ

ВЕНЭ, апрелиин 13. (ТАСС). Веные Совет Армиин сүлөөлһэн үдэртэй дашарамдуулагдан эндэ мүнөөдэр веногуудые табилта болоо.

Австриин ниислэлэй — түбэй талмайнуудай нэгэн бологшо Шварценбергерплац дээрэ бодхогдоһон совет сэрэгшэдэй томо памятнигай дэргэдэ Австриин коммунис партиин Центральна Комитедһээ болон городской комитедһээ, Австро-советскэ бүлгэмэй зүгһөө веногууд табигдаа. СССР-һээ Австрида байдаг элшэн сайд В. И. Авилов, сэрэгэй атташе генерал-майор С. И. Ющенко, ЧССР-һээ Австрида байдаг посольство мүн лэ веногуудые табяа.

Венын түбэй кладбищи дээрэ хүдөөлүүлэгдэһэн совет солдадууд болон офицернүүдэй хүүр дээрэ веногууд табигдаа.

Югославида газар хүдэлбэ

БЕЛГРАД, апрелиин 13. (ТАСС). Нютагай сагаар 9 час 30 минутада Белградта горитойхоноор газар хүдэлөө. Городой зоной нилээд олониинь байрануудһаа үйлсэнүүдтэ гүйлдэжэ гараһан байна.

Эндэ абтаһан мэдээнэй ёһоор, Сербиин, Босниин болон Хорватиин олон городуудта газарай хүдэлһэниинь мүн лэ мэдэгдэһэн байна. Зарим гэрнүүдэй сонхын шэлнүүд тэһэрээ, гантаһаншье гэрнүүд бии.

Бразилидахи байдал

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 13. (ТАСС). Бразилиин зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ «сэбэрлэлтэ» хэгдэжэ, унагаагдаһан президент Жоао Гулартын тала баритшад армиһаа табигдана.

ЮПИ агентствын корреспондент Рио-де-Жанейрэ городһоо игэжэ дамжуулна. Шэнэ президент генерал Кастело Бранко гэгшын дэргэдэ «тусхай комитет» байгуулһан зэбсэгтэ хүсэнүүд «Гулартын засаг түрэтэй нягта холбоотой байһан» 21 генерал болон адмиралые үсэгэлдэр баалалтаар запаста гаргаа. Тэрэшэлэн 111 офицер албанһаа гаргагдаһан байна.

Сэрэгэй болон гражданска алба тушаал даадаг хүнүүд Бразилиһаа «коммунизмые зайсуулха» юм гээд сэрэгэй министр, генерал Артур Да Коста Силва мэдүүлээ гээд корреспондент дамжуулна.

ПАРИЖ, апрелиин 13. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондент Рио-де-Жанейрэ городһоо игэжэ дамжуулна:

«Парламентда мүнөө эхилээд байһан сэбэрлэлгые хэдэн хоногһоо байгуулагдаха шэнэ правительство түгэсхэхэ байна» гээд Бразилиин сэрэгэй министр генерал Артур Да Коста Силва мэдүүлээ. Энэ зорилго национальна контресстэ даалгагдаһан юм гээд генерал һануулаа. «Гэбэшье энэ хэрэгые тэдэнэй үнжагайруулһан дээрэһээ, үүсхэлые бидэнэр өөһэдынгөө гарта абаха баатай болоһон. байнабди» гэжэ сэрэгэй министр онсолон тэмдэглээ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

Хани барисаамнай улам бэхижэхэл

ВАРШАВА, апрелиин 13. (ТАСС). «Совет ханинартаа айлшалалга» гэһэн гаршагтайгаар «Трибуна люду» газетэ түрүү бэшэг мүнөөдэр толилоо. Советскэ Союзда Польшын партийно-правительственнэ делегациин аяншалга бидэнэртэ угаа шухала ушар болохо байна гээд газетэ бэшэнэ. Энэ аяншалга бүришье ехэ удха шанартай гэхэдэ, хани барисаан, харилсан туһалалсалга, дайнай хойто тээхи үеын харилсаа холбоон тухай хоёр ороной хоорондо договорой, хүсэдөөр шалгалта барижа гараһан договорой баталагдаһаар 19 жэлэй ойе һайндэрлэлгэтэй тохёолдобо.

Польшын партийно-правительственнэ делегациин СССР-тэ аяншалга манай оронуудые болон партинуудые холбожо байһаа аха дүүтэй харилсаае саашадань бэхижүүлгэдэ туһалха гээд газетэ бэшэнэ.

Уласхоорондын коммунис - хүдэлөөнэй нэгэдэлдэ хамаатай асуудалнууд Советскэ Союзай түлөөлэгшэдтэй хэгдэхэ хэлсээнүүдэй үедэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байһаниинь сохомтой гээд «Трибуна люду» газетэ тэмдэглэнэ. Манай парти хадаа Хитадай компартиин хараа шэглэлые буруушаадаг байһанаа нэгэтэ бэшэ онсолон тэмдэглэһэн, соёл сурталай болон СССР-эй Гадаадын политикын асуудалнуудаар КПСС-эй баримталдаг хараа бодолые зүбшөөдэг байһанаа элирхэйлэн мэдүүлһэн байха юм.

Манай делегациин аяншалга ехэ удха шанартай гэжэ Польшын олониитэ тоолоно гээд «Трибуна люду» онсолон тэмдэглэнэ. Энэ аяншалтын ашаар Польшын болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондохи хани барисаан улам бэхижэжэ, бүри бата бэхи болохо гэжэ Польшын арад этигэнэ.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1964 оной апрелиин 15.

ШОГ

ШАБ-ШАБХАН...

Урда нэгэ сагта, буряад зоной болхи харанхы байхада, бойногтой үхэр, азарга адуугаараа өөдэрхэлсэдэг баяшуулай нэгэн Шэтэ хото ошожо, абаашаһан амба сарнуудаа наймаалба. Горитойхон мүнгэ бариба. Наймаагаа гүйлгэжэ, хэрэгээ бүтээһэн баян аралжаашанай нэгэ лавкада орожо, хармаанай гаһархан гоё часы абаба ха.

Тэрэ сагта часытай баяд ноёдшье гэжэ үгы шахуу байһан гэхэ. «Адуу малаараашье, алта мүнгөөрөөшье атаа мэеэ буляалдадаг байгаашье һаа, аргамжата часытай баян гэжэ дүтэ нааша байхагүй. Нютаг голдоо суутай хүн би болобо гээшэб» гэжэ бодоһон баян омогтой. Тэрээндээ мүнгэн холбоо абажа, дэгэлэйнгээ захын тобшодо оруулан зүүбэ. Ооһорынь энгэр хударуугаа һанжуулад гэбэ.

Шэтэһээ бусаха ... баян нэгэ үгытэй ай... буужа сайлаба. Бару... һууһан баян хирэ хирэ ... лэ үбэрэйнгөө часы гарга... рана.

— Сагтнай хэды боло... гээд гэрэй эзэн асууба.

— Утань богони дээр... раад, шаб-шаб гэжэ ...

— Ойлгобогүйлби, хэд... нэт?

Баян бардам зан ... часыгаа хараад:

— Утань богони ... ерээд, шаб-шаб гэжэ ... гэнэб. Ойлгосотой гү?—...

Гэрэй эзэн гэдэргэ ... байжа энеэгээд, баянда ... ябадал заажа үгөө һэн ... сэгшэ.

Вл. Жиг...

Редактор
Ц. О. ОЧИРО...

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-У... улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. реда... тора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-... отделов: сельскохозяйственного производства и партий... жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и парти... ной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологическ... —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабсель... ров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и пере... дов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Сове... Министров Бурятской АССР.

Н00090. Зак. № 372